

بسم الله الرحمن الرحيم

اقتصاد

«درسنامه»

مؤسسه خدمات علمی و آموزشی رزمندگان اسلام

سال دهم (دوره دوم متوسطه)

(رشته ادبیات و علوم انسانی)

مؤلف:

مسعود محمدی نائینی

رزمندگان

اقتصاد

سال دهم (دوره دوم متوسطه) - (رشته ادبیات و علوم انسانی)

مؤلف: مسعود محمدی نائینی

ناشر: مؤسسه خدمات علمی و آموزشی رزمندگان اسلام

مدیریت علمی مؤسسه: لیلا کوهبُر

راضیه بدرقه

زهره ورزیده کارفرد

راضیه سادات فرهانیان - سمیه عسگری

مجید ولیدی

چاپ دوم (۹۶)

۹۹۹۹۹

ISBN: 978-964-355-599-3

ریال ۹۹۹۹۹۹

مؤلف:

ناشر:

نظارت بر محتوا، آماده سازی و تولید:

دپارتمان علمی:

نظارت بر صفحه آرایی:

حروفچینی و صفحه آرایی:

ناظر چاپ:

نوبت چاپ:

شمارگان:

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۵۵-۵۹۹-۳

قیمت:

مرکز پخش (۱): تهران، خیابان انقلاب اسلامی، روبهروی سینما بهمن، ابتدای خیابان شهید منیری جاوید، پلاک ۲۱۰،

فروشگاه رزمندگان اسلام تلفن: ۶۶۴۶۸۰۵۸

مرکز پخش (۲): تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان بهار جنوبی، پلاک ۴، مؤسسه علمی و آموزشی رزمندگان اسلام

تلفن: ۸۸۸۴۵۷۵۲

مرکز پخش (۳): شعب مؤسسه علمی آموزشی رزمندگان اسلام در سراسر کشور

نشانی: تهران، صندوق پستی ۱۳۸-۱۵۶۱۵

سایت اینترنتی: WWW.Razmandegan.org.ir

کلیه حقوق مادی این اثر برای مؤسسه رزمندگان محفوظ و هر گونه اقتباس، تلفیص و تکثیر بدون ذکر مأخذ و کسب مجوز ممنوع است و پیگرد قانونی دارد

دعای مطالعه:

اَللّٰهُمَّ اَخْرِجْنِيْ مِنْ ظُلُمَاتِ
الْوَهْمِ وَ اَكْرِضْنِيْ بِنُورِ
الفَهْمِ اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا
اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَاَنْشُرْ عَلَيْنَا
خَزَائِنَ عُلُوْمِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا
اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ

مقام معظم رهبری (مدظله):

ما باید علم را با همه‌ی

معنای کامل آن به‌عنوان

یک جهاد دنبال کنیم.

خدایا مرا بیرون آور

از تاریکی‌های وهم،

و به نور فهم گرامی‌ام بدار،

خدایا درهای رحمتت را

به روی ما بگشا،

و خزانه‌های علومت را بر ما باز کن

به مهر ربانیت ای مهر ربان‌ترین مهر ربانان.

بخش اول: آشنایی با اقتصاد

۸	فصل اول: اقتصاد چیست؟
۱۹	فصل دوم: تولید
۲۶	فصل سوم: بازار
۳۸	فصل چهارم: آشنایی با شاخص‌های اقتصادی

بخش دوم: نهادهای پولی و مالی

۶۰	فصل اول: پول
۷۲	فصل دوم: بانک
۸۱	فصل سوم: بازار سرمایه

بخش سوم: توسعه اقتصادی

۹۲	فصل اول: رشد، توسعه و پیشرفت
۱۰۲	فصل دوم: فقر و توزیع درآمد

بخش چهارم: مدیریت کلان اقتصادی

۱۱۴	فصل اول: دولت و اقتصاد
۱۲۴	فصل دوم: بودجه و امور مالی دولت

بخش پنجم: اقتصاد جهان و ایران

۱۴۸	فصل اول: اقتصاد بین الملل
۱۵۹	فصل دوم: اقتصاد ایران
۱۷۲	فصل سوم: اقتصاد ایران در مسیر پیشرفت
۱۷۹	سؤال فرادانشی
۱۹۷	نمونه سؤالات امتحانی
۲۰۶	سؤالات آزمون سراسری ۹۴-۹۶

پیشگفتار ناشر

تمدن و فرهنگ بشر حاصل تلاش سخت‌کوشانی است که با تلاش و عزم استوار خود بر علوم مختلف غنا بخشیده‌اند و باعث تکامل آن شده‌اند. به یقین آینده‌ی موفقیت‌آمیز ایران اسلامی در گرو شکوفایی استعدادهای جوانان عزیز کشور است.

در راستای تحقق این هدف، بر آن شدیم تا به یاری خداوند منان و انتخاب بهترین مؤلفان و صاحب‌نظران کتاب‌های درسی و نوآوری در ارائه‌ی هر چه بهتر مطالب علمی، شما را در جهت ارتقای بنیه‌ی علمی یاری رسانیم. بر کسی پوشیده نیست که مؤسسه‌ی علمی رزمندگان با قریب ربع قرن سابقه در زمینه‌ی انتشار کتب کمک‌آموزشی از پیشگامان فعالیت در این عرصه است و این تلاش به پشتوانه‌ی استقبال دانش‌آموزان و تأثیر بسیار مثبت در موفقیت علمی این عزیزان بوده است.

با توجه به تغییرات اساسی در محتوای کتاب‌های درسی و آزمون سراسری و ضرورت فراگیری مفاهیم درسی و نیاز دانش‌آموزان به کسب مهارت‌های لازم جهت موفقیت در آزمون سراسری، ارائه‌ی کتاب‌های درسنامه شامل خلاصه‌ی درس و توضیح و تفهیم مطالب کتاب و تمرین و شرح مباحث درسی در راستای ارتقای سطح علمی دانش‌آموزان اجتناب‌ناپذیر است. امید است، این نوع از کتب که با عنوان «درسنامه» مکمل کتب درسی است بتواند در خدمت به آینده‌سازان ایران اسلامی مؤثر قرار گیرد.

معاونت انتشارات رزمندگان اسلام

پیشگفتار مؤلف

بعضی از متفکران عقیده دارند بزرگ‌ترین هدیه‌ای که به انسان داده شده، نعمت بینایی نیست، بلکه بصیرت است. بینایی کارکرد چشم است در حالی که بصیرت کارکرد قلب «چشمانی که نگاه می‌کند بسیارند اما چشم‌هایی که می‌بینند کمیابند». بصیرت همان نگاهی است که چشم‌اندازهای وسیع و آرمانی را ترسیم می‌کند.

هلن کلر این بانوی بصیر نابینا این حقیقت را این‌گونه بیان می‌کند که «بیچاره‌ترین انسان‌ها در دنیا فرد بینایی است که فاقد چشم‌انداز آرمانی است». چشم‌انداز و رویای پرواز بود که برادران رایت را تشویق کرد هواپیما را اختراع کنند و بیل گیتس را بر آن داشت که امپراطوری جهانی مایکروسافت را پایه‌گذاری کند. انیشتین می‌گوید: «تخیل مهم‌تر از معلومات است» که منظور تخیلات واهی نیست بلکه تفکر و اندیشه در مسائل و مفاهیم علمی است که باعث خلاقیت می‌شود. اسدی طوسی می‌گوید: «میاسای از اندیشه گونگون که دانش ز اندیشه گردد فزون»

یک قطعه فلز آهنربا شده قادر است دوازده برابر وزن خود را جابه‌جا کند و اگر آن را از نیروی آهنربایی تخلیه کنیم حتی یک پر پرنده را نمی‌تواند از جا بلند کند. باور من بر این است که ذهن شما دانش‌آموز عزیز در عصر دانایی، پرسشگری، جستجو، خلاقیت و خودرهبری می‌بایست از جمع‌آوری کردن به پردازش و کاربرد بپردازد، جامعه از شما انتظار توانایی حل مسئله دارد. شما برنده‌اید چون فردایتان را امروز می‌سازید و همواره به بررسی دقیق یک مسئله می‌پردازید و هیچ‌گاه از کنار آن بی‌تفاوت نمی‌گذرید. با ایمان و توکل به خدای بزرگ و داشتن بصیرت و چشم‌اندازهای بلند و کشف گنجینه بی‌پایان درون خود سرشار از ایمان و اطمینان با اندیشه و تفکر فاتح قله‌های رفیع دین و دانش خواهید بود.

این کتاب می‌خواهد در مسیر یادگیری با شما باشد، تشنگی‌هایتان را رفع کند، سنگریزه‌ها را از جلوی پایتان برداشته و به تمامی نیازهای آموزشی شما در درس اقتصاد پاسخگو باشد؛ انشاءالله.

توفیق نگارش این کتاب بعد از خواست حضرت حق محصول سال‌ها فعالیت در گروه‌های آموزشی به عنوان سرگروه درس اقتصاد شهر تهران و تعامل با سرگروه‌های مناطق ۱۹گانه و نیز سرگروه‌های استان‌ها در همایش‌های کشوری و همچنین ارتباط با همکاران ارجمند، پرسش‌های دانش‌آموزان در کلاس‌های پایه و کنکور و تغییرات مختصر کتاب می‌باشد. هدف، نگارش کتابی جامع بوده است که هم نیاز دانش‌آموزان سال دوم و نیز داوطلبان محترم کنکور که خواستار دایرةالمعارفی جهت غلبه بر تست‌های کنکور به آسانی می‌باشند باشد. امید آن‌که در پیشگاه خداوند منان و نیز شما دوستداران علم و دانش مقبول افتد. مطالب کتاب در دو قسمت ارائه شده:

الف) ۵ گام آموزشی برای هر فصل

۱- درسنامه، به‌طور کاملاً هدفمند و در حد توان با استفاده از نقشه‌های مفهومی به روش ابتکاری و ارائه‌ی مثال‌های مختلف جهت تشریح بیشتر مسائل به‌طور کامل تمامی مطالب فصل را پوشش داده است.

۲- پرسش‌های فصل، جهت آشنایی با سیمای کلی درس.

۳- سؤال‌های کامل‌کردنی، نکات مهم خط‌به‌خط کتاب درسی استخراج و بررسی شده است. پاسخنامه‌ی این قسمت که حاوی تمامی کلمات کلیدی و نکات کنکوری هر فصل می‌باشد را می‌توان لوح آموزشی هر فصل نامید. در این قسمت با توجه به این‌که هدف استخراج کلمات کلیدی متون و داشتن بار آموزشی بوده است ضمن رعایت قواعد طراحی سؤال‌های جای خالی، ممکن است تعداد محدودی سؤال را که در آن جملات بلند، جای خالی به جای آخر سؤال در اول و یا بیش از یک جای خالی مشاهده بفرمایید.

۴- سؤال‌های صحیح غلط، جهت بازشناسی، نگاه عمیق‌تر و پردازش بیشتر مطالب ارائه شده است؛ در پاسخنامه دلیل غلط بودن جملات را نیز آورده‌ام.

۵- سؤال‌های کنکور سراسری و آزاد، سؤال‌ها از سال ۸۳ تا ۱۳۹۶، با پاسخ کاملاً تشریحی و بررسی نکات جهت آشنایی شما عزیزان با نگرش طراحان سؤال‌های کنکور آمده است. سؤالات کنکور ۹۴، ۹۵ و ۹۶ را جهت دید مجموعه‌ای و کلی داوطلبان به سؤالات کنکور درس اقتصاد جداگانه در پایان مجموعه آورده‌ام.

۶- پاسخ پرسش‌های ارائه شده در ابتدای فصل.

ب) قسمت تکمیلی کتاب

۱- ارائه‌ی ۱۰۰ تست فرادانشی، جهت بررسی بیشتر موضوعات چالش برانگیز مانند: شاخص‌های اقتصادی، بازار (عرضه و تقاضا)، مالیات و توزیع درآمد و فقر.

۲- نمونه سؤال امتحانی، ۲ نمونه سؤال پایان‌ترم به همراه پاسخ‌نامه‌ی تشریحی جهت استفاده‌ی شما عزیزان ارائه گردیده است. سؤال‌ها ویژگی استاندارد بودن را داراست.

۳- ارائه آمار، با توجه به اهمیت دسترسی به آمار و اطلاعات جهت تفهیم بیشتر و پیوند مطالب کتاب درسی با واقعیت‌های جامعه در حد توان در زمینه‌ی مفاهیمی که با آمار گویاتر می‌شود از جمله: تولید کل - مالیات - توزیع درآمد و شاخص دهک‌ها - محاسبه‌ی نرخ تورم و نیز گروه‌های کالایی مورد نظر در محاسبه‌ی تورم در جامعه در ۵ سال متوالی، آمار با ذکر منابع آمده است.

لازم به توضیح است در نگارش این کتاب علاوه بر تجربیات و مذاقه‌های لازم در کتاب درسی، تقریباً به تمامی کتاب‌های کمک آموزشی مراجعه کرده‌ام و هم‌چنین آمارهای ارائه شده در قسمت حسابداری، مالیات‌ها، توزیع درآمد و تورم با مراجعه به ترازنامه‌ی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بوده است که در هر قسمت منبع آن ذکر گردیده است.

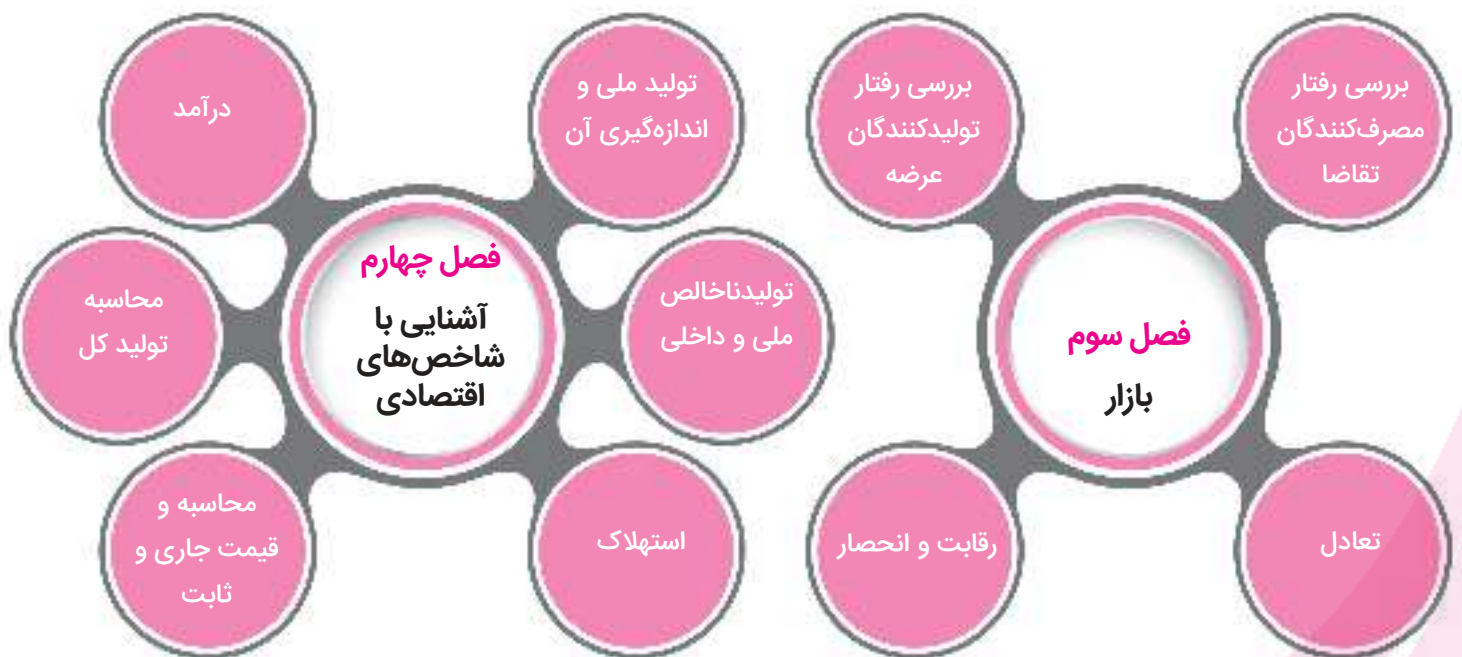
امید که حاصل این تلاش مقبول طبع شما صاحب‌نظران، دبیران ارجمند، داوطلبان پرتلاش کنکور و دانش‌آموزان عزیز قرار گیرد و حتماً با ارائه پیشنهادهای سازنده‌تان در بهبود و اصلاح یاریمان فرمائید.

خداوند بزرگ تلاشی‌هایمان را به توفیق پیوند دهد انشاءالله

مسعود محمدی نائینی

بخش اول

آشنایی با اقتصاد

اقتصاد چیست؟

دانش اقتصاد کمک می‌کند انسان برای رفع نیازها، از منابع و امکانات به نحو صحیح و بهینه استفاده، و بهترین‌ها را انتخاب کند.

منابع (خداوند به امانت در اختیار انسان گذاشته)	نیازها
- محدوداند به دلیل } ناشناخته بودن } محدود بودن دانش فنی بشر - محدودیت انسان در بهره‌برداری از منابع، منابع و امکانات هم امکان مصارف متعددی دارد و هم با روش‌های مختلفی می‌توان از آن‌ها استفاده کرد - این دو محدودیت وضعیتی ایجاد می‌کند که اقتصاددان‌ها به آن «کمپایی» می‌گویند.	- منبع رفع نیازها امکاناتی است که خداوند در اختیار انسان گذاشته شده است. - محرك انسان برای فعالیت و تلاش نیازها می‌باشد. - بعد از رفع نیاز احساس رضایت می‌کند. - دارای مراتب است: مادی، عاطفی، روحی، نیاز به علم و هنر، فرهنگ، دین و اخلاق، نیاز به ارتباط و تعامل با انسان‌ها و ... - انسان موجودی کمال‌جو است و اگر در نیازهای مادی و حیوانی متوقف شود کمال‌جویی به سیری ناپذیری تبدیل می‌شود.

مهم‌ترین مسئله‌ی زندگی و موضوع علم اقتصاد، مسئله‌ی انتخاب است. دانش اقتصاد کمک می‌کند بهترین‌ها را انتخاب کنیم.

بهترین روش استفاده از منابع و امکانات

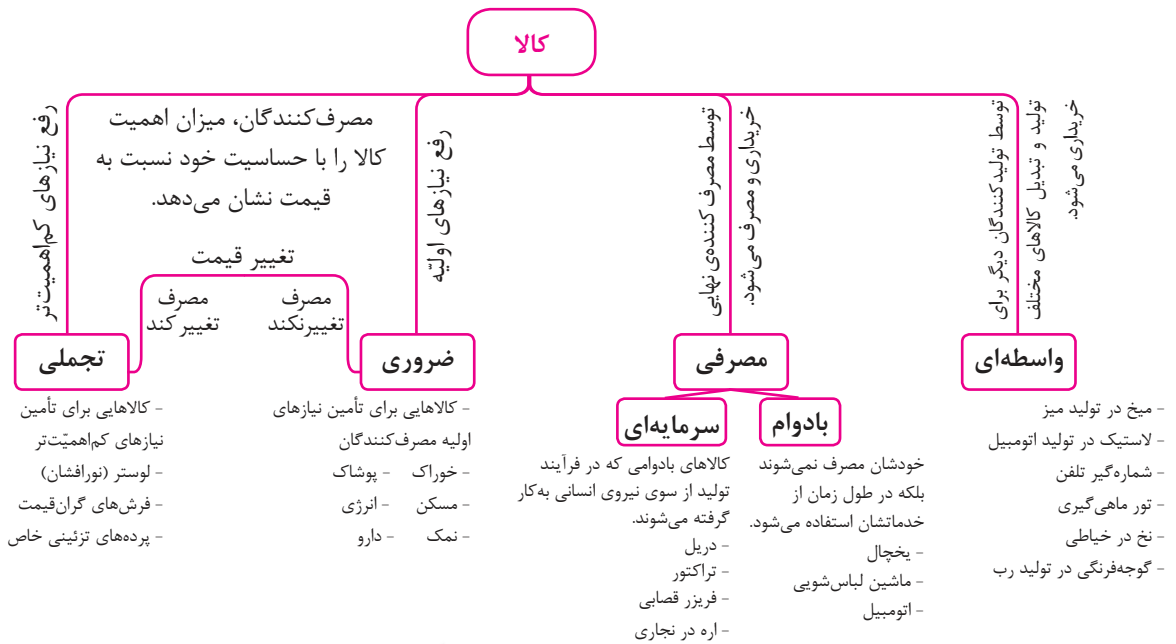
فراهم آوردن سطح بالاتری از رفاه برای انسان‌ها به‌دست آوردن بیش‌ترین میزان منافع (مانند تولید)

درصد بهترین انتخاب و یافتن بهترین راه ← اندیشه‌ی اقتصادی پدید آمد و با گسترش و پیشرفت تمدن بشری و پیشرفت علم ریاضی

← اندیشه‌ی اقتصادی تکامل بیش‌تر یافت ← علم اقتصاد پدید آمد

خدمات	کالا
فعالیتی غیرملموس و غیرفیزیکی است که برای تأمین و رفع یکی از نیازهای انسان مورد استفاده قرار می‌گیرد و برای به‌دست آوردن آن باید پول بپردازیم. مانند: فعالیت پزشکان، معلمان، ...	شیء با ارزش اقتصادی و بازاری است که برای تأمین نیاز یا خواسته‌ای تولید می‌شود و برای به‌دست آوردن آن به تولیدکنندگان یا عرضه‌کنندگان آن پول پرداخت می‌شود. مفهومی اقتصادی است و اگر در بازار خرید و فروش نشود، کالا به‌شمار نمی‌رود.

آنچه انسان در مقابل پول خریداری می‌کند و به وسیله آن نیازها یا خواسته‌هایش را برطرف می‌سازد و غیرملموس و غیرفیزیکی است

هزینه فرصت: هر انتخابی مستلزم از دست دادن انتخاب یا انتخاب های دیگری است؛ چیزی را انتخاب می کنیم و چیزهای را از دست می دهیم. دانش آموزی که می تواند فرصت زمانی خود را به سینما رفتن و تماشای یک فیلم یا مطالعه و یادگیری اختصاص دهد. تصمیم بگیرد به سینما برود، فرصت مطالعه را از دست داده است. که آن را می توان به عنوان هزینه فرصت سینما رفتن در نظر گرفت.

تذکر بالاترین (دومین) فرصت از دست رفته ملاک است. در فهرست انتخاب ها هزینه فرصت انتخاب اول مقدار منافع از دست داده گزینه دوم است.

مثال علی دانشجوی دکترا است او می تواند در طول ۴ سال دوران تحصیل هر ماه ۸۰۰۰۰۰ تومان دریافت کند. هزینه فرصت را حساب کنید.

😊 پاسخ:

$$۸۰۰۰۰۰ \times ۱۲ = ۹/۶۰۰/۰۰۰$$

تومان در هر سال

$$۹۶۰۰۰۰۰ \times ۴ = ۳۸/۴۰۰/۰۰۰$$

تومان در چهار سال

هزینه فرصت از دست رفته برای تحصیل این دانشجو ۳۸۴۰۰۰۰ تومان بوده

مثال پدر حسین در کار چوب است او می تواند با تبدیل ۱۰ قطعه الوار به قیمت ۴۰۰۰۰۰ تومان مبل تولید و به قیمت ۶۰۰۰۰۰ تومان بفروشد و یا با تبدیل چوب به وسایل تزئینی آشپزخانه به مبلغ ۸۰۰۰۰۰ تومان اقدام کند اگر او به تولید مبل بپردازد هزینه فرصت آن چقدر است؟

😊 پاسخ:

$$۶۰۰۰۰۰ - ۴۰۰۰۰۰ = ۲۰۰۰۰۰$$

سود حاصل از تولید مبل

$$۸۰۰۰۰۰ - ۴۰۰۰۰۰ = ۴۰۰۰۰۰$$

سود حاصل از تولید وسایل تزئینی آشپزخانه

حال که به تولید مبل پرداخته ۲۰۰۰۰۰ تومان به دست آورده ولی ۴۰۰۰۰۰ تومان از دست داده یعنی هزینه فرصت از دست رفته تفاوت ۴۰۰۰۰۰ و ۲۰۰۰۰۰ است.

$$۴۰۰۰۰۰ - ۲۰۰۰۰۰ = ۲۰۰۰۰۰$$

هزینه فرصت

یعنی با تولید مبل ۲۰۰۰۰۰ تومان از دست داده است.

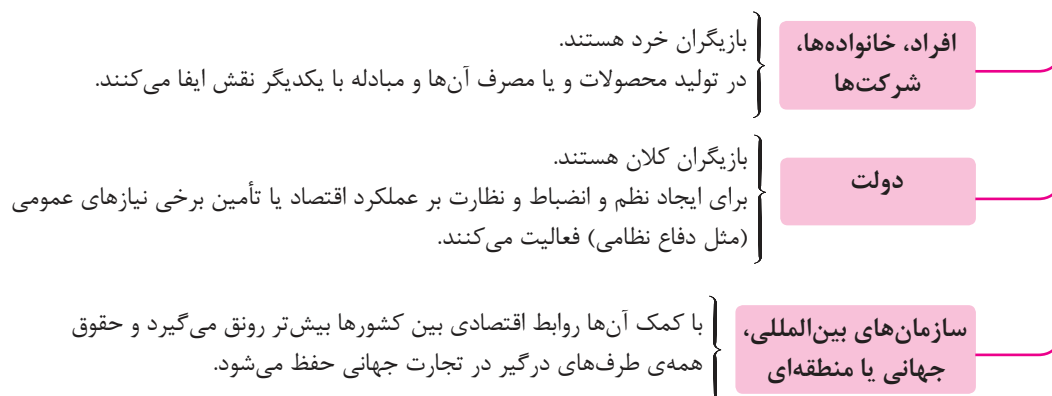
تعریف: علمی است که انتخاب های بشر را به صورت رابطه بین منابع و عوامل تولید کمیاب- که مورد استفاده ی مختلف دارند- و نیازهای مادی نامحدود او مطالعه کرده و با ارائه ی بهترین انتخاب ها رفتارهای فردی و جمعی انسان را مدیریت می کند.

هدف: راهنمایی انسان برای انجام بهترین انتخاب و به کارگیری بهترین روش به منظور استفاده از منابع و امکانات خویش است.

اقتصاد

بازیگران و فعالان عرصه‌ی اقتصاد

اقتصاد و آموزه‌های اسلامی

اقتصاد در زندگی فرد اهمیت ویژه‌ای دارد.

دین اسلام به عنوان دینی کامل در پی سعادت واقعی و کامل انسان است و دنیا و آخرت را همراه با هم مورد توجه قرار می‌دهد و بی‌اعتنایی به مسائل دنیوی و اقتصادی را قبول ندارد و به‌دست آوردن آخرت را در گرو از دست دادن دنیا نمی‌بیند: ربنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة حسنة.

در دسترس نبودن معاش را خطری می‌داند که اعتقادات انسان را تهدید می‌کند. مَنْ لَامَعَ لَه، لَامَعَ لَهُ.

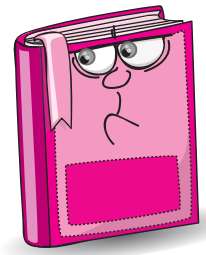
تلاش برای رفع فقر و رسیدن به رفاه مادی پسندیده است؛ تلاش برای ارتقاء سطح زندگی خانواده یا هم‌نوعان، جهاد در راه خداست و شایسته تقدیر است. الْكَادُ عَلَى عِيَالِهِ، كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

علاوه بر این یکی از علت‌های توجه اسلام به اقتصاد، اهمیت روزافزون مسائل اقتصادی در اجتماع و حیات جمعی انسان‌هاست. تأثیر عوامل اقتصادی بر همه جنبه‌های زندگی فرد، خانواده و جامعه - اعم از اجتماعی، سیاسی و فرهنگی - است.

کشوری که وضعیت اقتصادی نابسامان باشد و نتواند پایه‌پای بقیه کشورهای دنیا در مسیر پیشرفتی همه جانبه حرکت کند، بسیار آسیب‌پذیر می‌شود و از نظر اجتماعی و سیاسی به بحران‌های گسترده دچار می‌شود.

جامعه اسلامی برای حفظ هویت و استقلال سیاسی و فرهنگی خود، باید به رشد و پیشرفت اقتصادی به مثابه یکی از مهم‌ترین ابزارها در این مسیر توجه کند.

فعالیت تکمیلی

الف) پرسش

۱. منظور از داشتن «قابلیت مصارف متعدد» در مورد منابع و امکانات چیست؟
۲. چرا افراد باید در میان خواسته‌های خود به انتخاب دست بزنند؟
۳. اقتصاد چیست؟ دیدگاه اسلام نسبت به اقتصاد چگونه است؟
۴. بین وضعیت اقتصادی و استقلال فرهنگی - سیاسی جامعه چه ارتباطی است؟
۵. زمانی داشتن تلفن همراه کالایی تجملی بود. اساسی و ضروری بودن تلفن همراه یا لوکس و تجملی بودن آن، چگونه تعیین می‌شود؟
۶. هزینه فرصت بیانگر چه چیزی است؟ این اصل چگونه در تصمیم‌گیری درست به ما کمک می‌کند؟
۷. فعالان اقتصادی خرد، کلان و بین‌المللی را نام ببرید.

ب) کامل کردنی

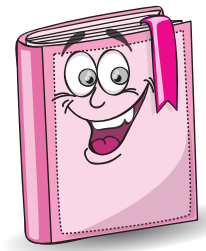
۱. نیازهای انسان محرک او برای است.
۲. منبع رفع نیازهای انسان است که در اختیار انسان گذاشته شده است.
۳. انسان بعد از رفع نیاز می‌کند.
۴. با برآورده شدن هر نیاز مطرح می‌شود.
۵. با ظهور نیازهای جدید انسان برای ارتقای سطح زندگی خویش به می‌پردازد.
۶. این‌که با برآورده شدن پاره‌ای از نیازها، نیازهای تازه در فرد شکل می‌گیرد و درصدد رفع نیاز جدید است مبین این مطلب است که انسان موجودی است.
۷. بر فرض ممکن است زمین‌های کشاورزی نسبتاً زیادی در اختیار جامعه باشد ولی زمین‌های مرغوبی که دارند کم است.
۸. با وجود ذخایر فراوان در کره‌ی زمین به دلیل ذخایر و محدود بودن باز این ذخایر نامحدود نیستند.
۹. بیش‌تر منابع در دسترس انسان، منحصرأ برای رفع یک نیاز معین به‌کار نمی‌رود بلکه می‌تواند برای برآوردن نیازهای دیگر استفاده شود؛ لذا این متن اشاره به منابع دارد.
۱۰. با توجه به نامحدود بودن نیازها و محدود بودن منابع، مهم‌ترین مسئله و موضوع علم اقتصاد، مسئله‌ی است.
۱۱. با توجه به نیازهای نامحدود، فرد باید ابتدا نیازهای خود را که بیش‌تری دارند، برطرف سازد.
۱۲. ملاک بهتر بودن در استفاده از منابع و می‌باشد.
۱۳. با گسترش و پیشرفت تمدن بشری و به‌ویژه پیشرفت اندیشه‌ی اقتصادی بشر نیز تکامل بیش‌تری یافت.
۱۴. حاصل تکامل اندیشه اقتصادی بشر است.
۱۵. با دقت در تمام علوم شباهت‌های خاصی در دانشمندان است.
۱۶. علم اقتصاد علمی است که با ارائه‌ی بهترین رفتارهای فردی و جمعی انسان را مدیریت می‌کند.
۱۷. هدف علم اقتصاد، راهنمایی انسان برای انجام بهترین انتخاب و به‌کارگیری بهترین روش جهت استفاده از و خویش است.
۱۸. دین اسلام به عنوان دین کامل که در پی سعادت واقعی انسان است دنیا و آخرت را مورد توجه دارد.
۱۹. اسلام در دسترس نبودن معاش را خطری می‌داند که را تهدید می‌کند.

۲۰. اسلام فردی را که برای ارتقای سطح زندگی خانواده‌اش می‌کوشد همانند کسی می‌داند که می‌کند.
۲۱. جامعه‌ای که به دنبال حفظ استقلال سیاسی و فرهنگی خود است، باید به به مثابه یکی از مهم‌ترین ابزارها توجه کند.
۲۲. یکی از علل اهمیت روزافزون مسائل اقتصادی در جهان امروز، تأثیر عوامل اقتصادی بر ملل است.
۲۳. فعالیت معلمان، پزشکان و مشاوران حقوقی از نوع، می‌باشد.
۲۴. کالاهای خریداری شده توسط تولیدکنندگان برای ادامه‌ی فرآیند تولید کالاهای مختلف دیگر، کالای نام دارد.
۲۵. کالاهای مصرفی مانند اتومبیل و یخچال که از خدمات ارائه شده‌ی آن‌ها استفاده می‌شود، در اقتصاد کالای نامیده می‌شوند.
۲۶. به کالاهای بادوام که در فرآیند تولید و به‌وسیله‌ی بنگاه‌های تولیدی به‌کار گرفته می‌شوند، کالای می‌گویند.
۲۷. کالاهایی که نیازهای اولیه را برطرف می‌کنند کالای نامیده می‌شوند.

پ (صحیح و غلط

۱. با برآورده شدن نیازهای انسان، نیازهای تازه‌ای در او شکل می‌گیرد و او با عطش بیش‌تری در صدد رفع آن‌ها برمی‌آید.
- صحیح ☐ غلط ☐
۲. اگر جامعه‌ای به دنبال حفظ استقلال سیاسی و فرهنگی خود است، باید به رشد و پیشرفت اقتصادی به مثابه یکی از مهم‌ترین ابزارها توجه کند.
- صحیح ☐ غلط ☐
۳. انسان در زندگی مادی خود با مفاهیم منابع، امکانات و نیازهای اولیه روبروست.
- صحیح ☐ غلط ☐
۴. عبارت: «من لا معالشی له لا معادله» می‌گوید از نظر اسلام «تلاش برای رفع فقر و رسیدن به رفاه و توانگری مادی پسندیده است.»
- صحیح ☐ غلط ☐
۵. اکتفا به قسمت ناچیز منابع نتیجه پایین بودن سطح دانش فنی است.
- صحیح ☐ غلط ☐
۶. حاصل تلاش فکری انسان جهت یافتن «بهترین راه» و «بهترین انتخاب» منجر به پدید آمدن علم اقتصاد شد.
- صحیح ☐ غلط ☐
۷. کالاهایی که توسط تولیدکنندگان دیگری برای ادامه‌ی فرآیند تولید و تبدیل به کالاهای مختلف خریداری می‌شود و مورد استفاده قرار می‌گیرد کالاهای واسطه‌ای نامیده می‌شوند.
- صحیح ☐ غلط ☐
۸. لازمه رفع نیازهای نامحدود انسان در الگوی مصرف اسلامی تجویز روحیه بی‌اعتنایی به منابع و امکانات است.
- صحیح ☐ غلط ☐
۹. علم اقتصاد چگونگی انتخاب و تصمیم‌گیری انسان در زندگی اقتصادی خویش را مورد مطالعه قرار می‌دهد.
- صحیح ☐ غلط ☐
۱۰. جوامع اسلامی و غیر اسلامی در رسیدن به خواسته‌هایشان سیری ناپذیرند.
- صحیح ☐ غلط ☐
۱۱. یکی از علل اهمیت روزافزون مسائل اقتصادی در جهان امروز، تأثیر عوامل اقتصادی بر همه‌ی جنبه‌های زندگی اعم از اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است.
- صحیح ☐ غلط ☐
۱۲. این‌که می‌گوییم می‌توان از منابع و امکانات برای رفع نیازهای مختلف و متنوع استفاده کرد اشاره به تعدد قابلیت مصارف منابع و امکانات دارد.
- صحیح ☐ غلط ☐
۱۳. هزینه فرصت از دست رفته همان هزینه‌هایی است که در هنگام صرفه‌نظر کردن از یک کالا مد نظر قرار می‌گیرد.
- صحیح ☐ غلط ☐

پاسخ نامه

الف) پرسش

۱. منظور این است که از منابع و امکانات به صورت‌های مختلف می‌توان استفاده کرد؛ برای مثال از زمین می‌توان برای کشت انواع محصولات کشاورزی، مراکز صنعتی و ساختمان‌های مسکونی استفاده نمود؛ به عبارت دیگر منابع و امکانات فقط یک کاربرد خاص ندارد و می‌توان از آن‌ها برای رفع نیازهای دیگری نیز سود برد.
۲. زیرا منابع و امکانات در دسترس انسان قادر به رفع تمامی نیازهای نامحدود انسان نیست و به ناچار باید از میان آن‌ها آن دسته‌نیازهایی را که اولویت بیشتری دارند، انتخاب کرد.
۳. «اقتصاد علمی است که رفتار بشر را به صورت رابطه‌ای بین منابع و عوامل تولید کمیاب - که موارد استفاده‌ی مختلف دارند - و نیازهای مادی نامحدود او مطالعه کرده و با ارائه بهترین انتخاب‌ها، رفتارهای فردی و جمعی انسان را مدیریت می‌کند.»
از نظر اسلام، با توجه به این که ارتقای معنوی انسان مد نظر است، تلاش برای تأمین نیازهای مادی افراد خانواده همانند تلاش در راه خدا شایسته و قابل تقدیر است.
۴. ارتباط مستقیم وجود دارد؛ زیرا کشوری که وضع اقتصادی نابسامانی دارد آسیب‌پذیر است و به شدت تحت تأثیر فرهنگ مهاجم قرار می‌گیرد و به‌عکس.
۵. براساس حساسیت افراد به تغییر قیمت، مشاهده می‌کنیم امروزه تغییر قیمت در مصرف تلفن همراه اثری ندارد. اما باید بدانیم ضروری یا تجملی بودن از فردی به فرد دیگر و از زمانی به زمان دیگر و از جامعه‌ای به جامعه‌ای دیگر متفاوت خواهد بود. ممکن است تلفن همراه در شهر تهران ضروری باشد اما در فلان روستا کالایی تجملی.
۶. هزینه فرصت، هزینه فرصت از دست رفته بیانگر آن چیزی است که از آن صرف‌نظر می‌کنیم و به عبارتی، آن را از دست می‌دهیم؛ مثلاً فرض می‌کنیم با پولی که داریم می‌توانیم یک پیراهن یا ۲ جلد کتاب بخریم. اگر پیراهن بخریم در واقع از خرید ۲ جلد کتاب صرف نظر کرده‌ایم. این اصل از این جهت در تصمیم‌گیری درست به ما کمک می‌کند که در واقع بین انتخاب‌های خود، موردی را در نظر می‌گیریم که بیشترین رضایت‌خاطر را برای ما فراهم می‌کند و معقول‌تر است.
۷. بازیگران خرد عبارتند از افراد، خانواده‌ها یا شرکت‌ها، انواع مؤسسات انتفاعی یا غیرانتفاعی، خیرها و ... - بازیگران کلان عبارتند از: دولت‌ها - بازیگران بین‌المللی عبارتند از: سازمان‌های اقتصادی، بین‌المللی و جهانی یا منطقه‌ای می‌باشند.

ب) کامل کردنی

۱. فعالیت و تلاش
۲. امکاناتی
۳. احساس رضایت
۴. نیاز جدیدی
۵. فعالیت بیش‌تر
۶. کمال‌جو
۷. بازدهی بالایی
۸. ناشناخته بودن - دانش فنی بشر
۹. قابلیت مصرف متعدد
۱۰. انتخاب
۱۱. اولویت
۱۲. بیش‌ترین میزان تولید - به‌دست آوردن سطح بالاتری از رفاه

۱۳. علم ریاضی
۱۴. علم اقتصاد
۱۵. روش مطالعه
۱۶. انتخاب
۱۷. منابع - امکانات
۱۸. با هم
۱۹. اعتقادات انسان
۲۰. در راه خدا جهاد
۲۱. رشد - پیشرفت اقتصادی
۲۲. همه جنبه‌های زندگی
۲۳. خدمات
۲۴. واسطه‌ای
۲۵. بادوام
۲۶. سرمایه‌ای
۲۷. ضروری

پ) صحیح و غلط

۱. صحیح
۲. صحیح
۳. غلط انسان در زندگی مادی خود با مفاهیم منابع و امکانات - نیازهای انسانی روبه‌روست.
۴. غلط اسلام در دسترس نبودن معاش را خطری می‌داند که اعتقادات انسان را تهدید می‌کند.
۵. صحیح
۶. غلط حاصل به‌کارگیری قوای فکری انسان در طول زمان برای انجام بهترین انتخاب و یافتن بهترین راه ابتدا منجر به پدید آمدن اندیشه اقتصادی و با گسترش تمدن بشری به‌ویژه پیشرفت علم ریاضی، اندیشه اقتصادی تکامل بیشتر یافته و منجر به پدید آمدن علم اقتصاد شد.
۷. صحیح
۸. غلط لازمه رفع نیازهای نامحدود انسان در الگوی مصرف اسلامی سرمایه‌گذاری‌های عظیم برای تأسیس نهادهای فرهنگی می‌باشد.
۹. غلط علم اقتصاد انتخاب‌های بشر را به‌صورت رابطه بین منابع کمیاب و نیازهای نامحدود مطالعه و با ارائه بهترین انتخاب‌ها رفتارهای فردی و جمعی انسان را مدیریت می‌کند.
۱۰. صحیح
۱۱. صحیح
۱۲. صحیح
۱۳. صحیح

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

سراسری و آزاد ۹۴-۸۳

۱. در زمینه کدام علوم، دانشمندان به دنبال یافتن روابط علت و معلولی پدیده‌های مورد مطالعه هستند و به همین منظور به مشاهده، جمع‌آوری اطلاعات و سپس طبقه‌بندی آن‌ها می‌پردازند؟
(سراسری ۸۳)
(۱) همه‌ی شاخه‌های علوم (۲) علوم تجربی و نجوم (۳) علوم زیست‌شناسی و شیمی (۴) همه‌ی شاخه‌های علوم اثباتی
۲. اگر بپذیریم که انسان موجودی است سیری‌ناپذیر، مرتفع شدن قسمتی از انتظاراتش منجر به در او می‌شود.
(سراسری ۸۴)
(۱) شکل‌گیری نیازهای جدید (۲) به‌وجود آمدن احساس بی‌نیازی و رضایت (۳) شکل‌گیری عطش کمتر برای رفع نیازهای جدید (۴) گذشت از نیازهای تازه شکل یافته و حذف آنها
۳. بهترین روش استفاده از منابع و امکانات کدام است؟
(سراسری ۸۵)
(۱) به‌کارگیری منابع و امکانات موجود در حد رفع نیازهای داخلی جامعه. (۲) استفاده کمتر از آن‌ها به استناد این که این منابع به آیندگان نیز تعلق دارد. (۳) کسب بیش‌ترین «میزان تولید» از منابع موجود و فراهم‌آوری سطح بالاتری از رفاه برای انسان. (۴) استفاده از آن‌ها برای «نیازهای نامحدود مادی» جامعه که نتیجتاً منجر به تأمین رفاه عمومی خواهد شد.
۴. به کدام دلیل، امروزه می‌توان در عرصه‌ی اقتصاد برای رسیدن به هدفی خاص، سیاست‌هایی را طراحی و اجرا کرد و نتایج اجرای آن‌ها را از قبل پیش‌بینی نمود، هم‌چنین می‌توان برخی مشکلات که ممکن است در عرصه‌ی اقتصاد بروز کند، روش‌هایی را برای جلوگیری از بروز آن‌ها طراحی کرد؟
(سراسری ۸۶)
(۱) تکیه دانشمندان اقتصادی بر مطالعات علمی (۲) شکل‌گیری و تکامل «علم اقتصاد» و طی مراحل تکمیلی آن (۳) کشف «ماهیت روابط علت و معلولی» بین پدیده‌های اقتصادی (۴) استفاده از روش‌های علمی همانند سایر علوم از جمله «علوم تجربی»
۵. اگر زمینی را به کشت «پنبه» اختصاص دهیم، عملاً از گندمی که می‌توانستیم از آن برداشت کنیم صرف‌نظر کرده‌ایم. یا اگر پولمان را به خرید «لباس و سایر ملزومات» اختصاص دهیم از خرید «کتاب» و نفعی که از آن می‌توانستیم ببریم محروم شده‌ایم. در این رابطه کدام‌یک «هزینه‌ی فرصت از دست رفته» تلقی می‌شود؟
(سراسری ۸۸)
(۱) «خرید لباس» که نیازی به خرید آن نبوده است. (۲) «میزان پنبه» که از آن استفاده لازم را نبرده‌ایم. (۳) «میزان محصول گندم» که از آن صرف‌نظر کرده‌ایم. (۴) «سایر ملزومات» که غالب آن‌ها اضافه و غیرقابل استفاده بوده است.
۶. در رابطه با جستجوی «روابط علت و معلولی» بین پدیده‌های مورد مطالعه، «ارائهی نظریات» برای توجیه واقعیت‌های مورد مطالعه، بعد از کدام مرحله قرار دارد؟
(سراسری ۸۹)
(۱) انجام مشاهدات (۲) طبقه‌بندی یافته‌ها (۳) جمع‌آوری اطلاعات (۴) ارزیابی مطالعات انجام‌یافته
۷. اقتصاددانان به دنبال کشف روابط علت و معلولی بین بوده و با مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات، نظریاتی را ارائه می‌کنند و به ارزیابی، قبول یا ردّ آن‌ها می‌پردازند. پس
(سراسری ۹۱)
(۱) پدیده‌های اقتصادی عالم واقع - آنان نیز با روش علمی، «مسائل اقتصادی» را مطالعه می‌کنند. (۲) مقولات «عرضه، تقاضا، قیمت» - آنان نیز با روش علمی، «مسائل اقتصادی» را مطالعه می‌کنند. (۳) «پدیده‌های اقتصادی» عالم واقع - آنان هم با روشی که در «علوم تجربی» به کار گرفته می‌شود، به بررسی «واقعیت‌ها» می‌پردازند. (۴) «مقولات، عرضه، تقاضا، قیمت» - آنان هم با روشی مشابه روشی که در «علوم تجربی» به کار گرفته می‌شود، به «بررسی واقعیت‌ها» می‌پردازند.
۸. کدام «گزینه» مبنی پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟
(سراسری ۹۳)
(الف) در رابطه با «واقعیت» کدام مورد نادرست است؟
(ب) «تفکر اسلامی» رشد و تعالی فکری و روحی انسان را «ارزش» می‌داند، بدین سبب «جامعه‌ی اسلامی» باید با صرف امکانات کافی در جهت رشد و تعالی انسان، اسباب پیشرفت او را فراهم سازد. برای تحقق این امر لازم است:
(ج) اگر جامعه‌ای به دنبال حفظ استقلال سیاسی و فرهنگی خود است باید به: «.....» به مثابه‌ی یکی از مهم‌ترین ابزارها در این مسیر توجه کند.

د) نیازهای انسان از چه طریقی برطرف می‌شود؟

ه) کدام مورد جزء «شبهات‌های خاص» در روش مطالعه‌ی دانشمندان علوم مختلف نیست؟

و) آنچه که انسان در مقابل «پول» خریداری می‌کند و به وسیله‌ی آن نیازهایش را برطرف می‌سازد:

۱) الف) نیازهای انسان «نامحدود» است. ب) سرمایه‌گذاری‌های ارزنده‌ای در جهت «بنیاد» تأسیسات اقتصادی و صنعتی صورت گیرد. ج) استفاده گسترده از منابع و امکانات اقتصادی. د) کسب ثروت و استفاده از آن. ه) پی‌گیری و جستجو و یافتن «علت و معلولی» بین پدیده‌های مورد مطالعه. و) کالای مصرفی است.

۲) الف) به یقین «ملاک بهترین بودن» آن نیست که انسان با استفاده از منابع و امکانات بتواند سطح بالاتری از «رفاه» یا بیشترین میزان را از «تولید» به دست آورد. ب) سرمایه‌گذاری‌های عظیمی برای تأسیس «نهادهای فرهنگی» صورت پذیرد. ج) رشد و پیشرفت اقتصادی. د) مصرف محصولات و دریافت خدمات. ه) استفاده از ابزارهای خاص و انجام آزمایشات در فضایی خاص. و) فقط در اشیای «فیزیکی» خلاصه نمی‌شود.

۳) الف) منابع و امکانات موجود «محدود» است. ب) با توجه به «اهداف اقتصادی اسلام» جلو افزایش بی‌رویه استفاده از منابع اقتصادی به طور گسترده گرفته شود. ج) استفاده از «تکنولوژی مدرن» و گسترش ارتباط علمی و فنی خود با ممالک پیشرفته جهان. د) داشتن درآمد و هزینه کردن آن. ه) انجام مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات. و) خدمات است.

۴) الف) منابع و امکانات محدود قادر به رفع نیازهای «نامحدود» انسان نیستند، لذا انسان ابتدا، باید به آن گروه از نیازهای خود که اولویت بیشتری دارند بپردازد. ب) تشویق و ارزش‌گذاری شایسته از «تولیدکنندگان محصولات کشاورزی و صنعتی» برای حمایت از «اقتصاد و تولید داخلی» به عمل آید. ج) سرمایه‌گذاری‌های عظیم برای تأسیس «نهادهای فرهنگی» در جامعه. د) کسب سود و پس‌انداز کردن آن. ه) طبقه‌بندی و بعد ارزیابی نظریات مطرح شده. و) محصولات و مواد مختلف است.

۹. لازمه‌ی رفع نیازهای نامحدود انسان در الگوی مصرف اسلامی چیست؟ (ت‌زاد ۸۳)

۱) تجویز روحیه‌ی وارستگی از خواسته‌ها ۲) افزایش امکانات رفاهی

۳) تجویز روحیه‌ی بی‌اعتنایی به منابع و امکانات ۴) سرمایه‌گذاری‌های عظیم فرهنگی

۱۰. بررسی «چه موردی» منجر به مصرف خاص منابع و امکانات در دسترس با قابلیت مصارف متعدد، می‌گردد؟ (ت‌زاد ۸۴)

۱) دانش فنی ۲) کالاهای ضروری ۳) هزینه‌ی فرصت ۴) کالاهای نهایی

۱۱. تکیه اصلی علم اقتصاد در مورد موضوعات و مسائل آن، بر چیست؟ (ت‌زاد ۸۴)

۱) توجیه و تبیین ۲) کشف روابط علت و معلولی

۳) طراحی و اجرای سیاست‌ها ۴) پیش‌بینی مشکلات و ارائه‌ی روش‌های جلوگیری از بروز آن‌ها

۱۲. دستیابی به بیش‌ترین میزان تولید و فراهم ساختن سطح بالاتری از رفاه برای انسان، ملاک سنجش چیست؟ (ت‌زاد ۸۵)

۱) مصرف هر چه بیش‌تر ۲) تأمین رفاه زیاد و رفع نیازهای تجمعی

۳) رفع نیازهای نامحدود انسان ۴) بهترین روش استفاده از منابع و امکانات

۱۳. ورق‌های فولادی تولید شده‌ای که کارخانه‌ی اتومبیل‌سازی خریداری می‌کند «چه نوع کالایی» است؟ (ت‌زاد ۸۵)

۱) واسطه‌ای ۲) مصرفی ۳) ضروری ۴) نهایی

۱۴. لازمه‌ی تحکیم اعتقاد به بی‌حد و حصر بودن نعمت‌های الهی، چیست؟ (ت‌زاد ۸۶)

۱) ارتقای سطح دانش فنی ۲) پرهیز از مصرف‌گرایی

۳) استفاده‌ی درست از منابع ۴) هر سه مورد

۱۵. شرط استفاده از منابع و امکانات دارای قابلیت متعدد، چشم‌پوشی از «چه نوع هزینه‌ای» است؟ (ت‌زاد ۸۶)

۱) فرصت ۲) تولید ۳) تجارت ۴) استهلاک

۱۶. محرک فعالیت‌ها و تلاش‌های اقتصادی انسان، چیست؟ (ت‌زاد ۸۷)

۱) تصمیم‌گیری و انتخاب ۲) نیازهای مادی ۳) منابع و امکانات موجود ۴) قابلیت مصارف متعدد منابع

۱۷. پیش‌فرض‌های اولیه‌ی علم اقتصاد و تعلیم اسلامی:

۱) بر هم منطبقند. ۲) دارای تقابل آشکارند. ۳) با هم ناسازگارند. ۴) بین آن‌ها تقابلی وجود ندارد.

۱۸. کدام‌یک از پیش‌فرض‌های علم اقتصاد؛ در صورت انطباق با تعالی‌خواهی هر چه بیش‌تر فکری، سازگار با تعلیم اسلامی است؟ (ت‌زاد ۸۸)

۱) محدود بودن منابع ۲) نیازهای نامحدود
۳) رسیدن به رفاه و توانگری مادی ۴) قابلیت مصارف متعدد منابع

۱۹. «چه نوع هزینه‌ای» در تصمیم‌گیری نسبت به کاربردهای گوناگون منابع در دسترس انسان و انتخاب روش معین برای آن، کم‌تر مورد توجه قرار می‌گیرد؟

(آزاد ۸۸)

- (۱) تولید (۲) فرصت (۳) سرمایه (۴) تجارت

۲۰. محرک انسان برای فعالیت و تلاش اقتصادی چیست؟

(آزاد ۸۹)

- (۱) احساس رضایت (۲) امکانات مادی (۳) رفع نیازهای مادی (۴) دوراندیشی

۲۱. آموزه‌های اسلامی؛ کدام گزینه‌ها را به عنوان علت محدود بودن منابع در دسترس انسان نمی‌پذیرد؟

(آزاد ۸۹)

- (۱) محدودیت وجودی منابع (۲) مصرف‌گرایی (۳) استفاده‌های نادرست از منابع (۴) پایین بودن سطح دانش فنی

۲۲. در تعریف علم اقتصاد، بیان کدام نکته؛ با روش مطالعه در سایر علوم، دارای شباهت است؟

(آزاد ۹۰)

- (۱) محدود بودن منابع (۲) رابطه‌ی بین منابع و نیازها (۳) قابلیت مصارف متعدد منابع (۴) نامحدود بودن نیازها

۲۳. کدام مورد، موجب رفع تقابل بین پیش‌فرض‌های اولیه‌ی علم اقتصاد و تعالیم اسلامی مرتبط با آن‌ها می‌گردد؟

(آزاد ۹۰)

- (۱) ارتقای سطح دانش فنی (۲) استفاده‌ی درست از منابع (۳) رعایت الگوی مصرف اسلامی (۴) هر سه مورد

۲۴. تصمیم‌گیری درست نسبت به قابلیت مصارف متعدد منابع، به صرف نظر کردن از کدام گزینه می‌انجامد؟

(آزاد ۹۱)

- (۱) سطح رفاه بالاتر (۲) میزان هزینه‌ی فرصت بیش‌تر (۳) سطح دانش فنی بالاتر (۴) رفع نیازهای دارای اولویت بیش‌تر

۲۵. عامل رفع تقابل بین فرض محدود بودن منابع و اعتقاد به بی‌حد و حصر بودن نعمت‌های الهی، کدام است؟

(آزاد ۹۱)

- (۱) رشد و تعالی فکری و روحی (۲) قناعت و پرهیز از تجملات (۳) رسیدن به رفاه و توانگری مادی (۴) مصرف بهینه و ارتقای سطح دانش فنی

پاسخ‌نامه

۱. گزینه‌ی ۱. در همه‌ی شاخه‌های علوم دانشمندان به دنبال یافتن روابط علت و معلولی بین پدیده‌های مورد مطالعه هستند. به همین منظور به انجام مشاهدات، جمع‌آوری اطلاعات و سپس طبقه‌بندی آن‌ها می‌پردازند.

۲. گزینه‌ی ۱. انسان موجودی سیری‌ناپذیر است؛ زیرا با برآورده شدن پاره‌ای از نیازهایش احساس بی‌نیازی به او دست نمی‌دهد بلکه نیازهای تازه در او شکل می‌گیرد و او با عطش بیش‌تری درصدد رفع این نیازها برمی‌آید.

۳. گزینه‌ی ۳. ملاک بهتر بودن برای استفاده از منابع و امکانات این است که با استفاده از این منابع بتوان بیش‌ترین میزان تولید را به‌دست آورد و سطح بالاتری از رفاه را برای انسان فراهم کرد.

۴. گزینه‌ی ۳. دانشمندان با تکیه بر مطالعات علمی خود، توانسته‌اند ماهیت روابط علت و معلولی بین پدیده‌های اقتصادی را کشف کنند، به همین دلیل امروزه می‌توان در عرصه‌ی اقتصاد برای رسیدن به هدفی خاص، سیاست‌هایی را طراحی و اجرا کرده و نتایج اجرای آن‌ها را از قبل پیش‌بینی کرد.

۵. گزینه‌ی ۳. هزینه‌ی فرصت کشت پنبه، گندمی است که می‌توانستیم از آن برداشت کنیم و از آن صرف‌نظر کرده‌ایم یعنی از محصول گندم محروم شده‌ایم. با کشت پنبه کاشت گندم را از دست داده‌ایم.

۶. گزینه‌ی ۲. در همه‌ی شاخه‌های علوم به دنبال یافتن روابط علت و معلولی بین پدیده‌های مورد مطالعه (۱) انجام مشاهده (۲) جمع‌آوری اطلاعات (۳) طبقه‌بندی ← برای توجیه واقعیت‌های مورد مطالعه (۴) ارائه‌ی نظریات (۵) ارزیابی نظریات

۷. گزینه‌ی ۱. اقتصاددانان به دنبال کشف روابط علت و معلولی بین پدیده‌های اقتصادی عالم واقع، با جمع‌آوری مشاهدات و اطلاعات نظریاتی را ارائه می‌کنند و سپس به ارزیابی، قبول یا رد آن‌ها می‌پردازند. پس آنان نیز با روش علمی، «مسائل اقتصادی» را مطالعه می‌کنند.

۸. گزینه‌ی ۲. الف) تنها قسمت الف در گزینه‌ی «۲» نادرست است. به یقین ملاک بهترین بودن این است که با استفاده از این منابع بتوان بیش‌ترین میزان تولید را به‌دست آورد و سطح بالاتری از رفاه را برای انسان فراهم کرد.

ب) برای تحقق این امر لازم است سرمایه‌گذاری‌های عظیمی برای تأسیس نهادهای فرهنگی صورت پذیرد.

ج) باید به رشد و پیشرفت اقتصادی به مثابه‌ی یکی از مهم‌ترین ابزارها در این مسیر توجه کرد.

د) نیازهای انسان از طریق مصرف محصولات مختلفی که تولیدکنندگان آن‌ها را تولید و عرضه می‌کنند، برطرف می‌شود.

ه) ابزارهای خاص و انجام آزمایشات در فضایی خاص، از موارد مشترک در روش مطالعه‌ی دانشمندان علوم مختلف نیست.

و) آنچه انسان در مقابل پول خریداری می‌کند و به وسیله‌ی آن نیازهایش را برطرف می‌سازد، فقط در اشیای فیزیکی خلاصه نمی‌شود. (خدمات)

۹. **گزینه ۴** در پاره‌ای از جوامع غیراسلامی مصرف زیاد نوعی ارزش محسوب می‌شود و با توجه به سیری ناپذیری انسان مصرف هر چه بیش‌تر و تأمین امکانات مادی، رفاهی و تجملی تجویز می‌شود اما در الگوی اسلامی که رشد و تعالی فکری و روحی انسان را ارزش می‌داند، با صرف امکانات کافی در جهت رشد و تعالی انسان، اسباب پیشرفت او را فراهم می‌سازد و برای تحقق این امر، لازم است سرمایه‌گذاری‌های عظیمی برای تأسیس نهادهای فرهنگی صورت پذیرد.
۱۰. **گزینه ۳** وقتی منابع و امکانات در دسترس را که قابلیت مصارف متعدد دارد، به مصرف خاص می‌رسانیم، در واقع از مصارف دیگر آن و آثار و نتایجی که می‌توانست به بار آورد، صرف‌نظر کرده‌ایم.
۱۱. **گزینه ۲** اقتصاددانان با تکیه بر مطالعات علمی خود، توانسته‌اند ماهیت روابط علت و معلولی بین پدیده‌های اقتصادی را کشف کنند.
۱۲. **گزینه ۴** ملاک سنجش بهترین روش استفاده از منابع و امکانات، دستیابی به بیش‌ترین میزان تولید و فراهم ساختن سطح بالاتری از رفاه برای انسان است.
۱۳. **گزینه ۱** چون توسط تولیدکنندگان دیگر برای ادامه‌ی فرآیند تولید و تبدیل به کالای نهایی دیگر مانند اتومبیل خریداری و مورد استفاده قرار گرفته، کالای واسطه‌ای نامیده می‌شود.
۱۴. **گزینه ۴** ارتقای سطح دانش فنی منجر به شناخت منابع می‌شود. استفاده درست نیز می‌تواند از هدر رفتن منابع جلوگیری کند هم‌چنین اسلام ضمن تأکید بر قناعت و پرهیز از مصرف‌گرایی نعمت‌های الهی را بی‌حد و حصر می‌داند پس هر سه مورد اعتقاد به بی‌حد و حصر بودن نعمت‌های الهی از دیدگاه اسلامی را تأکید و تحکیم می‌کند.
۱۵. **گزینه ۱** برای استفاده از منابع و امکانات که دارای قابلیت مصارف متعدد هستند، مصرف خاص، چشم‌پوشی از دیگر فرصت‌ها یا مصارف می‌باشد که اشاره به هزینه فرصت دارد.
۱۶. **گزینه ۲** نیازهای (مادی) انسان محرک او برای فعالیت و تلاش است.
۱۷. **گزینه ۴** بین پیش‌فرض‌های علم اقتصاد و تعالیم اسلامی تقابلی وجود ندارد در هر دو نیاز نامحدود است اما در جامعه غیراسلامی نیازهای نامحدود در مصرف بیش‌تر و در جامعه اسلامی رشد و تعالی فکری و روحی نامحدود است منابع نیز به دلیل پایین بودن سطح دانش فنی و استفاده نادرست و مصرف بیش از حد محدود است اما عملاً منابع در هر دو دیدگاه نامحدود است.
۱۸. **گزینه ۲** فرض نامحدود بودن نیازهای انسان با الگوی مصرف اسلامی لزوماً ناسازگار نیست؛ یعنی سازگار است.
۱۹. **گزینه ۲** از آن‌جا که منابع و امکانات در دسترس بشر قابلیت مصارف متعدد دارد وقتی آن‌ها را به مصرف خاصی می‌رسانیم در واقع از مصارف دیگر آن صرف‌نظر کرده‌ایم.
۲۰. **گزینه ۳** محرک انسان برای فعالیت و تلاش اقتصادی نیازهای مادی می‌باشد.
۲۱. **گزینه ۱** بر طبق آموزه‌های اسلامی منابع نامحدود است، اما مصرف‌گرایی، استفاده نادرست از منابع و پایین بودن سطح دانش فنی به‌عنوان علت نامحدود بودن منابع مطرح می‌باشد.
۲۲. **گزینه ۲** شباهت خاص در مطالعه دانشمندان تمام علوم وجود دارد و آن یافتن رابطه علت و معلولی بین پدیده‌های مورد مطالعه است، در اقتصاد رابطه نیازهای نامحدود و منابع محدود بررسی می‌شود.
۲۳. **گزینه ۴** اگر سطح دانش فنی بشر ارتقاء یابد تا بتواند نعمت‌های فراوان الهی را بشناسد و از آن بهره‌برداری کند و استفاده درست از منابع صورت گیرد و هم‌چنین الگوی مصرف صحیح رعایت شود. در این صورت بین پیش‌فرض‌های اولیه علم اقتصاد و تعالیم اسلامی تقابلی وجود نخواهد داشت.
۲۴. **گزینه ۴** با تصمیم‌گیری درست نسبت به مصرف منابع با قابلیت مصارف متعدد نیازهای دارای اولویت بیش‌تر رفع می‌شود و هزینه فرصت از دست رفته کم‌تر می‌شود.
۲۵. **گزینه ۴** وقتی از منابع صحبت به میان می‌آید تعالیم اسلامی نعمت‌های الهی را بی‌حد و حصر می‌داند اما دلیل محدود بودن منابع عبارت است از: پایین بودن سطح دانش فنی بشر که موجب نشناختن و بهره‌برداری نکردن و استفاده از قسمت ناچیزی از منابع و استفاده نادرست و مصرف بیش از حد می‌باشد. یعنی راه استفاده از منابع را کشف نکرده‌ایم و از این ثروت‌ها به صورت نادرست استفاده می‌کنیم. پس اگر با ارتقای سطح دانش فنی راه کشف منابع و با مصرف بهینه راه درست مصرف کردن را دریابیم بین اعتقاد بی‌حد و حصر بودن نعمت‌های الهی و محدود بودن منابع تقابل نمی‌بینیم. گزینه‌های ۱ و ۲ مربوط به نیازهای جامعه اسلامی است و گزینه ۳ مرتبط با سؤال نیست.

امام علی (ع):

مَنْ أَطْرَحَ الْحِفْدَ اسْتَرَحَ قَلْبَهُ وَابْنُهُ؛

هر کس کینه را از خود دور کند، قلب و عقلش آسوده می‌گردد.

تولید

انسان قدرت خلق اشیا را ندارد؛ اما می‌تواند آگاهانه و با برنامه‌ریزی و تلاش خود در مواد و محیط پیرامون خود تغییر ایجاد و تولید کند. انسان برای تهیه کالا و خدمات مورد نیاز خود با استفاده از منابع و امکانات به کار و تلاش نیاز دارد.

تعریف تولید

عبارت است از سلسله اقداماتی که منابع و امکانات موجود را با برخی اقدامات و ایجاد ارزش مصرفی و مبادلاتی به کالاهای مورد نیاز تبدیل می‌کند. از طریق فعالیت‌های تولیدی، کالاها و خدمات مورد نیاز افراد و جوامع بشری تهیه می‌شود.

انگیزه تولیدکننده از تولید (کسب درآمد و انگیزه انسانی و ملی)

برطرف کردن نیازهای خود و خانواده و تأمین منافع شخصی

با رشد عقلی، به منافع ملی و اجتماعی اندیشیده می‌شود، کسب روزی حلال و خدمت به هموطنان و آبادانی و موفقیت کشور که «عبادت» تلقی می‌شود.

۱- منابع طبیعی (نام دیگر زمین): در جریان تولید کالاها و خدمات از امکانات و منابعی که خداوند از طریق طبیعت در اختیار ما قرار داده استفاده می‌کنیم.

- فعالیت کشاورزی ← (زمین)
- فعالیت صیادی ← (دریا)
- فعالیت صنعتی ← (مواد خامی که از معادن استخراج می‌شود).

۲- سرمایه: سرمایه فیزیکی عبارت است از کالاهای بادوام، سرمایه‌ای که در جریان تولید به کار می‌رود مانند تراکتور در کشاورزی، کامیون در حمل و نقل

سرمایه مالی عبارت است از پولی که به صورت منابع مالی وارد تولید می‌شود مانند سرمایه مالی صرف خرید یا اجاره سرمایه فیزیکی، زمین یا پرداخت دستمزد

۳- عوامل انسانی: تا تلاش انسان نباشد، منابع بی‌کران و باارزش طبیعت قابلیت استفاده پیدا نمی‌کند و چون وظیفه‌ی ترکیب سایر عوامل تولید را برعهده دارد، برترین عامل تولید است.

- عوامل مولد انسانی
- نیروی کار (کارگر ساده)
- کارفرما (صاحب کسب و کار و محصول)
- مدیر
- متخصص و کارآفرین (سرمایه انسانی)

نیازهای عمده‌ی تولیدکنندگان کالا و خدمات مختلف به سه دسته اصلی تقسیم می‌شوند. (عوامل تولید)

۱- مشارکتی همه عوامل تولید صاحب محصول هستند و همه با هم در فرایند تولید مشارکت دارند و از محصول یا ارزش محصول به طور مساوی یا به نسبت مورد توافق، عواید را بین خود تقسیم می‌کنند.

۲- مالکیت متعلق به یکی و برخی عوامل تولید است. در این صورت تمام منافع، خطر و هزینه‌های تولید برعهده صاحب تولید است و سایر عوامل تولید، دستمزد و یا اجاره می‌گیرند.

سازمان تولید (تعاونی، خصوصی، سهامی خاص و سهامی عام) جایگاه و نقش هریک از عوامل تولید را تعیین می‌کند

- تولید و رسیدن به محصول
- ۱- احیا: انسان با در اختیار داشتن منابع و محصولات طبیعی و همچنین با کار خود و استفاده از ابزار، منابع طبیعی را به تولید می‌رساند مثل زراعت، باغبانی و پرورش ماهی.
- ۲- صنعت: ترکیب و تبدیل مواد حیازت شده و یا محصولات به‌دست آمده از احیای منابع طبیعی مثل صنایع غذایی، پوشاک و پتروشیمی و ... و ایجاد ارزش مصرفی یا مبادلاتی در آنها
- ۳- محصولات نرم یا خدمات: محصولاتی که قابل محسوس و ملموس نیست.

- ۱- هزینه‌های مستقیم: مبالغی که تولید کنندگان برای تولید صرف می‌کنند. مثل: اجاره یا خرید کارگاه یا مغازه یا دفتر کار، ماشین‌آلات و مزد کارمندان و ...
- ۲- هزینه‌های غیرمستقیم: مغازه یا ابزار خود تولید کننده که می‌توانست اجاره دهد و کسب درآمد کند، به این هزینه‌ها **هزینه فرصت** می‌گویند. هرچند برای مغازه یا ابزار خود به ظاهر مبلغی نپرداخته اما در واقع هزینه کرده می‌توانست اجاره دهد و درآمد کسب کند.

درآمد: تولیدکنندگان با فروش محصولات خود درآمد به‌دست می‌آورند.

کل محصول $\times$ قیمت = درآمد

هزینه‌های مستقیم - درآمد = سود حسابداری

هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم - درآمد = سود اقتصادی (سود ویژه)

مثال اگر هزینه‌های تولید یک تولیدکننده ۱۵۰۰۰۰ ریال و سود به دست آمده‌اش ۳۲۰۰۰۰ ریال باشد درآمدش چقدر است؟

درآمد ریال $470000 = 150000 + 320000$ = درآمد $\rightarrow$ هزینه + سود = درآمد

سود = درآمد - هزینه

سود = هزینه - درآمد

مثال در صورتی که هزینه‌های مستقیم یک تولید کننده برابر ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و هزینه‌های غیرمستقیم آن برابر ۱۴,۰۰۰,۰۰۰ باشد و سود درآمدی بالغ بر ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ داشته باشد سود حسابداری و سود اقتصادی‌اش را محاسبه کنید.

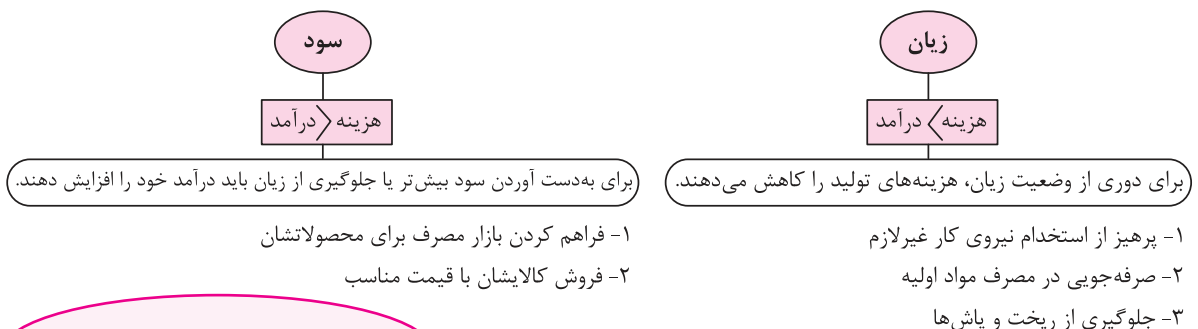
سود حسابداری = هزینه‌های مستقیم - درآمد

میلیون $20 = 20$ - میلیون 20 - میلیون $40 =$

هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم - درآمد = سود اقتصادی

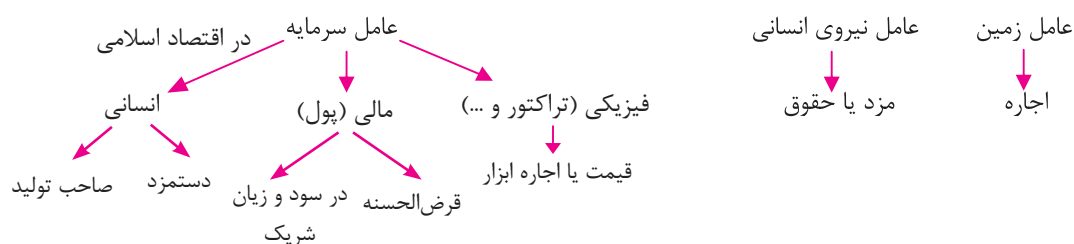
میلیون $(14 + 20) = 40$ - میلیون $40 =$

میلیون $6 = 40 - 34$

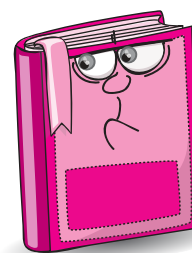

سرمایه‌ای مانند سرمایه فیزیکی اجاره نمی‌گیرد
ربا حرام است.

پولی که تولیدکنندگان برای خرید عوامل تولید به صاحبان آنها می‌پردازند عبارتست از:

فعالیت تکمیلی

الف) پرسش

۱. تولید را تعریف کنید؟
۲. سود چیست و چگونه محاسبه می‌شود؟
۳. تولیدکنندگان برای جلوگیری از ضررهای کوتاه مدت یا بلندمدت خود چه اقداماتی انجام می‌دهند؟
۴. عوامل تولید را نام ببرید.
۵. آیا می‌توان یکی از عوامل تولید را مهم‌تر از دیگر عوامل دانست؟ چرا؟
۶. پولی که تولیدکنندگان برای خرید عوامل تولید می‌پردازند، با چه عنوان‌هایی نصیب صاحبان عوامل تولید می‌شود؟
۷. هر کسب و کاری به چند صورت می‌تواند سازماندهی شود؟ توضیح دهید.

ب) کامل کردنی

۱. انسان نیازهای متعدد و نامحدود خود را با رفع می‌کند.
۲. نیاز انسان به دانستن از طریق خریدن و خواندن برآورده می‌شود.
۳. کالاها و خدمات مورد استفاده ما با استفاده از و که در طبیعت موجود بوده و در اختیار ما قرار گرفته است، تهیه می‌شوند.
۴. منابع و امکانات موجود جهت تبدیل به کالا و خدمات مورد نیاز ما به نیاز دارند.
۵. سلسله اقداماتی که برای تبدیل منابع به کالاهای مورد نیاز صورت می‌گیرد نامیده می‌شود.
۶. محصولات کشاورزی، محصولات صنعتی و فناوری‌ها و محصولات دانش‌بنیان و حتی ایده‌ها و نوآوری‌ها، همه و همه حاصل هستند.
۷. تولیدکنندگان با هدف به تولید و عرضه‌ی کالاها و خدمات مورد نیاز مردم می‌پردازند.
۸. مبالغی که تولیدکننده برای خریداری یا اجاره کارگاه و خرید مواد اولیه و ماشین‌آلات و استخدام کارگر صرف می‌کند نامیده می‌شود.
۹. تولیدکنندگان با فروش محصولات خود مقداری پول به‌دست می‌آورند که آن‌را می‌نامند.
۱۰. اگر میزان درآمد از هزینه بیش‌تر باشد می‌گوییم تولیدکننده از فعالیت خود برده است.
۱۱. تولیدکنندگان تلاش می‌کنند برای دوری از زیان تا حدّ ممکن را کاهش دهند.
۱۲. تولیدکنندگان برای به‌دست آوردن سود بیش‌تر یا جلوگیری از زیان باید افزایش دهند.
۱۳. تولیدکنندگان برای به‌دست آوردن سود بیش‌تر یا جلوگیری از زیان باید برای محصولاتشان فراهم و کالاهایشان را با قیمت بفروشند.
۱۴. منابع بی‌کران و باارزش طبیعت تا نباشد قابلیت استفاده پیدا نمی‌کنند.
۱۵. چون نیروی انسانی وظیفه‌ی ترکیب سایر عوامل تولید را برعهده دارد به عنوان محسوب می‌شود.
۱۶. عملکرد تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان بر جامعه مؤثر است.
۱۷. به کالاهای بادوامی که در جریان تولید به‌کار گرفته می‌شوند می‌گویند.
۱۸. تولیدکنندگان برای خرید عامل زمین و برای نیروی انسانی و برای استفاده از سرمایه را می‌پردازند.

پ) صحیح و غلط

۱. مواد خامی که از معادن استخراج و در فعالیت‌های صنعتی استفاده می‌شود جزء عامل سرمایه است.
☐ صحیح ☐ غلط
۲. تولیدکنندگان برای به‌دست آوردن سود بیش‌تر یا جلوگیری از زیان اقدام به افزایش تولید و کاهش هزینه‌ها می‌کنند.
☐ صحیح ☐ غلط
۳. آموزش به‌طور مستقیم جزء فعالیت‌های گسترده در عرصه‌ی اقتصادی است.
☐ صحیح ☐ غلط
۴. پولی که بابت خرید عوامل تولید به صاحبان آن‌ها پرداخت می‌شود عبارت‌است از سود، هزینه، اجاره.
☐ صحیح ☐ غلط
۵. به‌طور کلی، نیازهای عمده تولیدکنندگان کالا و خدمات به سه دسته‌ی منابع طبیعی، نیروی انسانی، و سرمایه تقسیم می‌شود.
☐ صحیح ☐ غلط
۶. بدون عامل نیروی انسانی، استفاده از منابع طبیعی ممکن نیست.
☐ صحیح ☐ غلط
۷. اگر درآمد را I و هزینه را C و سود را P فرض کنیم داریم: $P = C - I$.
☐ صحیح ☐ غلط

پاسخ‌نامه

پرسش

۱. به سلسله اقداماتی که برای تبدیل منابع به کالاهای مورد نیاز صورت می‌گیرد «تولید» می‌گویند.
۲. اگر میزان درآمد تولیدکننده از هزینه‌اش بیش‌تر باشد می‌گوییم تولیدکننده سود برده است.
سود عبارت است از: تفاوت بین درآمد و هزینه
۳. تولیدکنندگان برای جلوگیری از ضرر، هزینه‌های خود را تا حد ممکن کاهش می‌دهند، مثل جلوگیری از استخدام نیروی انسانی غیر ضروری، صرفه‌جویی در مصرف مواد اولیه و جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها.
۴. منابع طبیعی، نیروی انسانی، سرمایه.
۵. بله، نیروی انسانی، زیرا تا تلاش انسان نباشد منابع بی‌کران و با ارزش طبیعت قابلیت استفاده پیدا نمی‌کند.
۶. اجاره، مزد و حقوق، سود.
۷. یا به‌صورت مشارکتی که همه عوامل تولید صاحب محصول هستند و در فرایند تولید مشارکت می‌کنند و محصول با ارزش محصول به‌طور مساوی و یا با نسبتی که به توافق رسیده‌اند عواید را بین خود تقسیم می‌کنند.
یا کسب و کار متعلق به یکی یا به صورت مشترک به برخی از عوامل تولید است که در این صورت تمام منافع، خطر (ریسک) و هزینه‌های تولید برعهده صاحب تولید است و سایر عوامل تولید، دستمزد یا اجاره می‌گیرند.

ب) کامل کردنی

۱. مصرف کالاها و خدمات
۲. کتاب‌های مختلف یا سایر وسایل اطلاع‌رسانی
۳. منابع - امکاناتی
۴. کار و تلاش
۵. تولید

۶. فعالیت تولیدی
۷. کسب درآمد و انگیزه‌های انسانی و ملی
۸. هزینه‌های تولید
۹. درآمد
۱۰. سود
۱۱. هزینه‌های تولید
۱۲. درآمد خود را
۱۳. بازار خوبی - مناسب
۱۴. تلاش انسان
۱۵. برترین عامل تولید
۱۶. توسعه‌ی اقتصادی
۱۷. سرمایه
۱۸. اجاره - مزد یا حقوق - قسمتی از عایدی مؤسسه

پ) صحیح و غلط

۱. غلط زمین در فعالیت کشاورزی، دریا در فعالیت صیادی، مواد خام معادن در فعالیت‌های صنعتی جزء عامل منابع طبیعی می‌باشند نه سرمایه
۲. غلط تولیدکنندگان برای به‌دست آوردن سود بیش‌تر اقدام به کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمدها می‌کند.
۳. غلط عرصه‌ی اقتصاد اعم از تولید، توزیع، خرید و فروش می‌باشد و آموزش به‌طور مستقیم در این عرصه قرار ندارد.
۴. غلط پولی که بابت خرید عامل نیروی انسانی پرداخت می‌شود مزد، بابت سرمایه، سود و بابت منابع طبیعی اجاره می‌باشد پس پول پرداختی بابت خرید عوامل تولید عبارت‌است از: مزد، سود، اجاره
۵. صحیح
۶. صحیح
۷. غلط

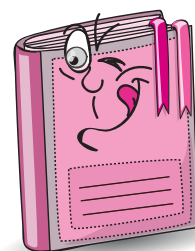
هزینه - درآمد = سود
رابطه‌های درست : $P = C - I$

$$P - I = C \quad P + C = I$$

درآمد = هزینه + سود هزینه = درآمد - سود

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

سراسری و آزاد ۸۳-۹۴

۱. تفاوت درآمد و هزینه برابر با چیست؟
(۱) میزان اجاره (۲) میزان کارمزد (۳) میزان سود (۴) میزان بهره
۲. کدام یک جزء «هزینه‌های تولید» نیست؟
(۱) پولی که برای خرید یا اجاره‌ی ماشین‌آلات مصرف می‌شود.
(۲) پولی که به اِزاء استخدام تعدادی کارگر یا کارمند پرداخت می‌شود.
(۳) پولی که بابت خریداری یا اجاره‌ی محل کارگاه، یا کارخانه صرف می‌شود.
(۴) پولی که مابه‌التفاوت درآمد و هزینه است و تولیدکننده از فعالیت اقتصادی خود به‌دست می‌آورد.

(سراسری ۸۴)

(سراسری ۹۰)

۳. با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، نتیجه، عملکرد سالیانه یک «بنگاه اقتصادی» با ۴ کارمند و تولید سالیانه: ۷۵۰ دستگاه به ارزش هریک: ۳۰۰/۰۰۰ ریال، کدام است؟ (سراسری ۹۲)

۱	اجاره‌ی ماهیانه معادل	۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال	۱) ۱۱۶/۷۹۸/۰۰۰ ضرر یا زیان
۲	حقوق متوسط ماهیانه‌ی هر فرد معادل	۲۰۰/۰۰۰ ریال	۲) ۱۱۶/۸۹۷/۰۰۰ ضرر یا زیان
۳	خرید مواد اولیه مورد نیاز سالیانه به ارزش	۴/۴۵۰/۰۰۰ ریال	۳) ۱۶۱/۷۹۸/۰۰۰ سود یا منفعت
۴	هزینه‌ی استهلاک سالیانه	معادل ۱۲٪ حقوق سالیانه‌ی کارمندان	۴) ۱۶۱/۸۹۷/۰۰۰ سود یا منفعت

۴. در کدام «گزینه» پاسخ درست و کامل سؤالات زیر است؟ (سراسری ۹۳)
الف) عامل در برگیرنده‌ی مجموعه‌ی امکانات که به عنوان حاصل کار گذشته‌ی انسان در جریان «تولید» قرار می‌گیرد، چیست؟
ب) فعالیت دو گروه تولیدکنندگانی که محصولاتشان به صورت مستقیم و غیرمستقیم به مصرف می‌رسد:
ج) کدام مورد جزء «هزینه‌های تولید» نیست؟
د) «قیمت سرمایه» که به صاحبان آن تعلق می‌گیرد، چیست؟

- ۱) الف) سرمایه‌ی فنی. ب) جزء نیازهای «حیاتی» و «ساسی» آنها نیست. ج) اجاره‌ی دفتر کار برای کارگاه. د) حقوق.
۲) الف) منابع طبیعی. ب) بیشترین سود و منفعت را برای آنها تضمین می‌کند. ج) استخدام تعدادی کارگر و کارمند. د) مزد.
۳) الف) سرمایه. ب) به نوعی مکمل هم است. ج) فروش محصولات و دریافت پول آنها. د) سود.
۴) الف) تکنولوژی. ب) ارتباط نزدیکی با هم ندارند. ج) خرید ماشین‌آلات. د) بهره.

۵. تولیدکننده‌ی کالاهای با کیفیت بهتر، چه منظوری را تعقیب می‌نمایند؟ (آزاد ۸۳)
۱) صرفه‌جویی در مصرف مواد اولیه
۲) کسب سود بیش‌تر در آینده
۳) خودداری از استخدام نیروی کار غیرلازم
۴) افزایش سود سال جاری

۶. در مورد تولیدکننده‌ای که طی یک دوره‌ی زمانی معین دارای ۱۶ میلیون تومان هزینه و ۷ میلیون تومان سود بوده، «گزینه درست» کدام است؟ (آزاد ۸۴)

- ۱) سرمایه، ۹ میلیون تومان ۲) درآمد، ۲۳ میلیون تومان ۳) سرمایه، ۲۳ میلیون تومان ۴) درآمد، ۹ میلیون تومان

۷. وجوه پرداختی در جریان تولید بابت حقوق کارکنان و خریدهای جاری، از چه محلی تأمین می‌شود؟ (آزاد ۸۵)
۱) سود ۲) سرمایه ۳) مزد یا حقوق ۴) سرمایه‌ی مالی

۸. سود تولیدکننده با کدام گزینه‌ی انتخابی او، رابطه‌ی مستقیم دارد؟ (آزاد ۸۷)
۱) تولید ۲) سرمایه‌ی مالی ۳) فروش ۴) نیروی انسانی

۹. تولیدکننده برای جلوگیری از زیان یا کسب سود بیش‌تر، کدام گزینه را انتخاب می‌کند؟ (آزاد ۸۸)
۱) بکارگیری سرمایه‌ی مالی لازم ۲) فراهم کردن بازار خوبی برای فروش محصولات
۳) اجاره کردن محل مناسبی برای فعالیت ۴) استخدام نیروی کار لازم

۱۰. کدام یک از عوامل، به عنوان سرمایه شناخته می‌شود؟ (آزاد ۸۹)
۱) دریا در فعالیت‌های صیادی ۲) ابزار و تجهیزات در فعالیت‌های تولیدی
۳) مواد اولیه‌ی معادن در فعالیت‌های صنعتی ۴) نیروی انسانی متخصص در انواع فعالیت‌ها

۱۱. «مزد، سود و اجاره» در اقتصاد؛ به «چه نوع اشخاصی» تعلق می‌گیرد و آنان «چه کسانی» هستند؟ (آزاد ۸۹)
۱) حقوقی - بنگاه‌های اقتصادی ۲) حقوقی - خانوارها
۳) حقیقی - بنگاه‌های اقتصادی ۴) حقیقی - خانوارها

۱۲. انتخاب کدام گزینه، الزاماً موجب کسب سود در بلندمدت نمی‌شود؟ (آزاد ۹۰)
۱) عرضه‌ی کالاها با کیفیت بهتر ۲) صرفه‌جویی در هزینه‌های تولید
۳) جلب اعتماد مشتریان ۴) عرضه‌ی کالاها با قیمتی پایین‌تر

۱۳. مجموع درآمد، هزینه و سود تولیدکننده‌ای برای یک سال معین برابر ۲۴ میلیون تومان شده؛ میزان درآمد او، «چند میلیون تومان» بوده، است؟ (آزاد ۹۱)

- ۱) ۱۸ ۲) ۱۶ ۳) ۱۲ ۴) ۸

پاسخنامه

۱. گزینه ۳
۲. گزینه ۴
تولیدکنندگان برای تولید محصولات خود اعم از کالاها و خدمات به ناچار باید مقداری پول هزینه کنند. آن‌ها باید محلی را به عنوان کارگاه، مغازه یا دفتر کار خریداری یا اجاره کنند، ماشین‌آلات و لوازم مورد نیاز دیگر و نیز مقداری مواد اولیه را بخرند و تعدادی کارگر و کارمند را نیز به استخدام خود درآورند. مبالغی را که تولیدکنندگان برای تولید صرف می‌کنند «هزینه‌های تولید» می‌نامند. گزینه ۴ نادرست است.
گزینه ۴ تعریف سود است.
سود = هزینه - درآمد
۳. گزینه ۳
ریال $48,000,000 = 4,000,000 \times 12$ = اجاره‌ی سالانه‌ی بنگاه
ریال $2,400,000 = 200,000 \times 12$ = حقوق سالانه‌ی هر فرد
ریال $9,600,000 = 2,400,000 \times 4$ = حقوق سالانه‌ی مجموع کارکنان
ریال $1,152,000 = \frac{12}{100} \times 9,600,000$ = هزینه‌ی استهلاک سرانه
ریال $225,000,000 = 750 \times 300,000$ = تولید سالانه‌ی بنگاه
هزینه - درآمد = سود (یا زیان)
سود (یا زیان) $[(225,000,000 - (48,000,000 + 9,600,000 + 4,450,000 + 1,152,000))]$
ریال $161,798,000 = 225,000,000 - 63,202,000$ = سود (یا زیان)
چون میزان درآمد از هزینه‌ها بیش‌تر است، تولیدکننده از فعالیت خود سود برده است.
۴. گزینه ۳
الف) عامل «سرمایه» انسان برای بهره‌برداری از منابع طبیعی به ابزار و تجهیزات نیازمند است. این ابزار و تجهیزات در واقع حاصل کار گذشته‌ی انسان‌هاست.
ب) فعالیت دو گروه تولیدکنندگانی که محصولاتشان به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم به مصرف مردم می‌رسد، به نوعی مکمل هم است.
ج) قسمت «ج» در گزینه‌ی بیانگر درآمد است نه هزینه‌ی تولید.
د) قیمت سرمایه که به صاحبان آن تعلق می‌گیرد، سود است.
۵. گزینه ۲
تولیدکننده با تهیه و عرضه کالا با کیفیت بهتر امروزه سود کم‌تری کسب می‌کند اما با جلب اعتماد مشتریان در سال‌های آینده می‌تواند مقدار بیش‌تری کالا تولید کرده و به فروش برساند یعنی با انگیزه کسب سود بیش‌تر در آینده از بخشی از سود فعلی صرف‌نظر می‌کند.
۶. گزینه ۲
هزینه + سود = درآمد
سود - درآمد = هزینه
هزینه - درآمد = سود
 $7 = 23 - 16$
۷. گزینه ۴
به مبالغ و وجوهی که در جریان تولید به‌کار گرفته می‌شود سرمایه مالی می‌گویند.
۸. گزینه ۳
دستیابی به درآمد بیش‌تر وقتی پیش می‌آید که محصولات بازار خوبی داشته و با قیمت مناسب فروش بیش‌تری صورت بگیرد پس هرچه فروش بیش‌تر باشد، درآمد و سود بیش‌تر خواهد بود.
۹. گزینه ۲
تولیدکنندگان برای جلوگیری از زیان و کسب سود بیش‌تر، درآمد خود را از طریق (۱) کسب بازار مناسب برای محصولات خود (۲) فروش کالا با قیمت مناسب، افزایش می‌دهند.
۱۰. گزینه ۲
سرمایه حاصل کار گذشته‌ی انسان است، ابزار و تجهیزات در فعالیت‌های تولیدی به‌عنوان سرمایه شناخته می‌شوند. دریا در فعالیت‌های صیادی و مواد اولیه‌ی معادن در فعالیت‌های صنعتی جزء عامل منابع طبیعی (زمین) محسوب می‌شود و نیروی انسانی متخصص نیز جزء عامل نیروی انسانی شناخته می‌شود.
۱۱. گزینه ۴
مزد ← نیروی انسانی سود ← صاحب سرمایه (سرمایه) اجاره ← صاحب مستغلات (زمین - منابع طبیعی)
به صاحبان عوامل تولید یعنی خانوارها تعلق می‌گیرد که اشخاص حقیقی هستند.
۱۲. گزینه ۲
عرضه کالاهایی با کیفیت بهتر و نیز با قیمت پایین‌تر و جلب اعتماد مشتریان می‌تواند موجب کسب سود بیش‌تر در بلندمدت شود اما کاهش هزینه‌های تولید مانند استخدام نکردن نیروی کار غیرلازم و صرفه‌جویی در مصرف مواد اولیه موجب دوری از زمان می‌شود و الزاماً منجر به کسب سود در بلندمدت نخواهد بود.
۱۳. گزینه ۳
میزان سود برابر با تفاوت درآمد و هزینه است.
هزینه - سود = درآمد → درآمد - هزینه = سود
میلیون تومان 24 = هزینه + سود + درآمد : طبق فرض مسئله
میلیون تومان 24 = درآمد + درآمد
 $24 = 24$ درآمد
میلیون تومان $12 = \frac{24}{2}$ = درآمد

عرضه و تقاضا

رفتار اقتصادی: نحوه تصمیم‌گیری و اقدام تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان و نیز واکنش آن‌ها نسبت به تغییرات وضعیت اقتصادی را رفتار اقتصادی می‌نامند.

تقاضا	عرضه
چگونگی رفتار اقتصادی مصرف‌کنندگان را نشان می‌دهد. انگیزه مصرف‌کنندگان رفع نیاز است. عوامل مؤثر بر خرید کالا: (الف) قیمت کالا (ب) درآمد (پ) سلیقه خودشان (ت) تبلیغات (ث) قیمت سایر کالاها حرکت روی منحنی تقاضا تغییراتشان موجب جابه‌جایی منحنی تقاضا می‌شود. با افزایش قیمت یک کالا مقدار خرید و تقاضای آن به‌وسیله مصرف‌کنندگان کاهش می‌یابد. دلیل: مصرف‌کنندگان سعی می‌کنند نیازشان را با مصرف کالاهای مشابه که قیمت آن‌ها بالا نرفته و یا با صرفه‌جویی در مصرف کالا برآورده سازند.	چگونگی رفتار اقتصادی تولیدکنندگان را نشان می‌دهد. انگیزه تولیدکنندگان کسب سود است. عوامل مؤثر بر تولید کالا: (الف) قیمت کالا (ب) هزینه‌های تولید (پ) پیش‌بینی تولیدکنندگان در مورد رونق یا رکود بازار با افزایش قیمت یک کالا میزان تولید و عرضه‌ی آن افزایش می‌یابد. دلیل: با کسب سود بیش‌تر، تولیدکنندگان تشویق می‌شوند بر فعالیت خود بیفزایند. هم‌چنین تولیدکنندگان جدید نیز وارد میدان می‌شوند و با امید به کسب سود به فعالیت می‌پردازند.

کالای جانشین: دو کالایی است که می‌توان به جای هم استفاده کرد. مانند: گوشت مرغ و گوشت قرمز.

↑ مصرف گوشت مرغ → ↑ مرغ با بالارفتن قیمت گوشت قرمز

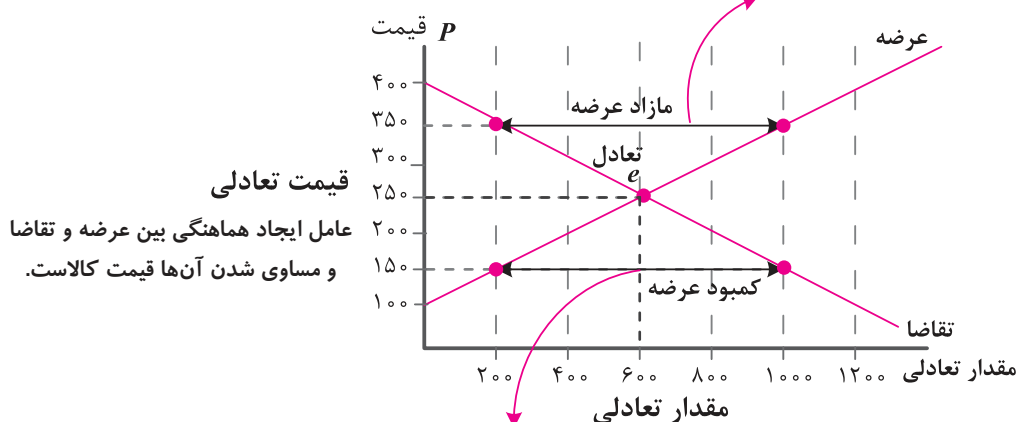
دلیل بالا رفتن مصرف گوشت مرغ، قیمت خود گوشت مرغ نیست، بلکه به علت قیمت سایر کالاها است مثلاً: بالا رفتن قیمت گوشت قرمز است.

کالای مکمل: دو کالایی است که کامل‌کننده هم می‌باشد مانند قند و چای.

↓ کاهش مصرف چای → ↑ بالا رفتن قیمت قند

کاهش مصرف چای به دلیل قیمت چای نیست بلکه به دلیل بالا رفتن قیمت قند است.

در این نقاط عرضه از تقاضا بیش تر است و گروهی از تولید کنندگان برای محصولات خود خریدار پیدا نمی کنند و کالای اضافی باعث فشار به کاهش قیمت می شود.

در این نقاط تقاضا از عرضه بیش تر است و مصرف کنندگان به خرید کالای مورد نیاز خود موفق نمی شوند. این افزایش تقاضا باعث افزایش قیمت می شود

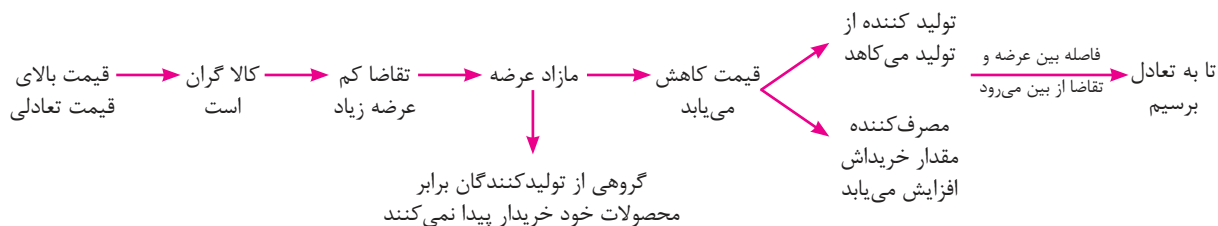
قیمت	مقدار خرید تقاضا (به کیلو)	مقدار عرضه (به کیلو)	مازاد یا کمبود	
قیمت زیر	۱۰۰	۱۲۰۰	۰	۱۲۰۰ - ۰ = ۱۲۰۰
قیمت تعادلی	۱۵۰	۱۰۰۰	۲۰۰	۱۰۰۰ - ۲۰۰ = ۸۰۰
	۲۰۰	۸۰۰	۴۰۰	۴۰۰ - ۸۰۰ = ۴۰۰
تعادل	۲۵۰	۶۰۰	۶۰۰	عرضه = تقاضا
قیمت بالاتر از	۳۰۰	۴۰۰	۸۰۰	۸۰۰ - ۴۰۰ = ۴۰۰
قیمت تعادلی	۳۵۰	۲۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰ - ۲۰۰ = ۸۰۰
	۴۰۰	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰ - ۰ = ۱۲۰۰

در تعادل

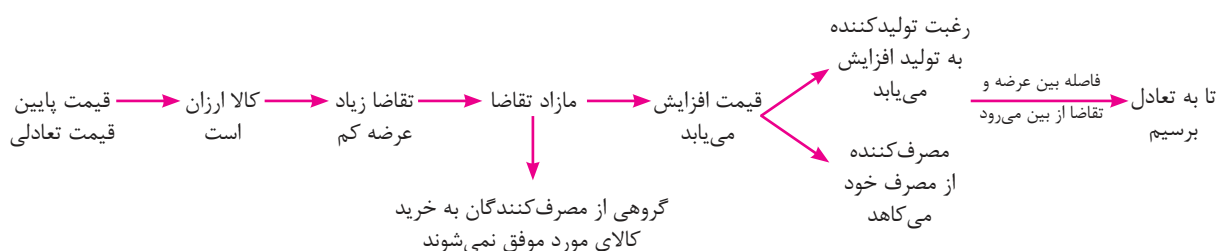
مقدار تقاضا = مقدار عرضه

$$۶۰۰ = ۶۰۰$$

در تعادل: نه تولید کنندگان برای به فروش رساندن کالاهای خود مشکل دارند و نه خریداران، با کمبود کالا برای خرید مواجه می شوند.

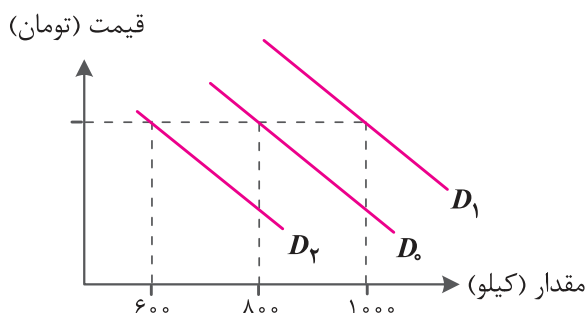

در قیمت ۳۵۰ تومان: مازاد عرضه $۱۰۰۰ - ۲۰۰ = ۸۰۰$: تقاضا - عرضه : مازاد عرضه یا کمبود تقاضا

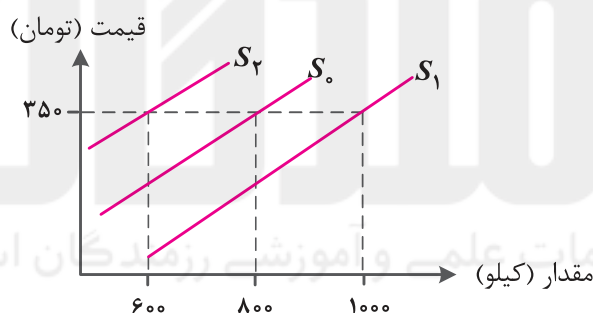

در قیمت ۱۵۰ تومان: کمبود عرضه $۱۰۰۰ - ۲۰۰ = ۸۰۰$: تقاضا - عرضه : مازاد تقاضا یا کمبود عرضه

اگر در بازار قیمت کالایی رو به کاهش باشد می‌گوئیم به دلیل وجود مازاد عرضه قیمت به سمت قیمت تعادلی پیش می‌رود. اگر در بازار قیمت کالایی رو به افزایش باشد می‌گوئیم به دلیل وجود کمبود عرضه قیمت به سمت قیمت تعادلی پیش می‌رود. هرگاه در بازار قیمت در سطح قیمت تعادلی نباشد، عواملی آن را به سمت قیمت تعادلی می‌کشانند؛ مشروط بر اینکه عوامل بیرونی مثل قیمت‌گذاری دولت مانع این تعدیل نشود. با تغییر قیمت مقدار تقاضا یا عرضه تغییر می‌کند و حرکت روی منحنی تقاضا یا عرضه است. به دلیل تغییر در عوامل غیر از قیمت کل منحنی عرضه یا تقاضا به چپ یا راست منتقل می‌شود.

حرکت منحنی تقاضا به D_1 در همان قیمت ۳۵۰ تومان منحنی تقاضا به دلیل عواملی مثل بالا رفتن درآمد فرد، سلیقه فرد این کالا را پسندیده بالا رفتن قیمت سایر کالاها (کالاهای جانشین) **(افزایش تقاضا)**
حرکت منحنی تقاضا به D_2 در همان قیمت ۳۵۰ تومان منحنی تقاضا به دلیل عواملی مثل کاهش درآمد فرد، سلیقه فرد این کالا را نمی‌پسندند، پایین رفتن قیمت سایر کالاها (کالاهای جانشین) **(کاهش تقاضا)**

حرکت به S_1 در همان قیمت ۳۵۰ تومان به دلیل عواملی مثل (کاهش هزینه‌های تولید، رونق بازار) **(افزایش عرضه)**
حرکت به S_2 در همان قیمت ۳۵۰ تومان به دلیل عواملی مثل (افزایش هزینه‌های تولید، رکود بازار) **(کاهش عرضه)**

بازار

ارتباط مجموعه خریداران و فروشندگان کالا است نه ضرورتاً، مکان خاصی، مواجهه عرضه‌کنندگان و تقاضا کنندگان بازار را شکل می‌دهد.

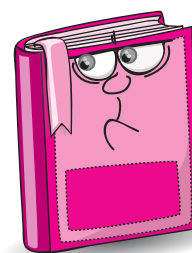
انواع بازار		
رقابت	انحصار فروش	
(۱) تعداد زیادی تولید کننده یا فروشنده در بازار حضور دارند. (۲) خریداران قدرت انتخاب دارند. (۳) سعی در بالا بردن کیفیت دارند. (۴) قیمت را پایین می‌آورند تا مشتریان بیش‌تری جلب کنند و از بازار سهم بیش‌تری به‌دست آورند. (۵) همکاری تولیدکنندگان و عدم رقابت بین آن‌ها به ضرر مصرف‌کنندگان می‌باشد. (۶) ورود و خروج فروشنده‌های جدید و قدیمی به بازار آزاد است. (۷) نه فروشندگان و نه خریداران قیمت‌گذار نیستند. (۸) هر فروشنده در بازار بی‌تأثیر است و نمی‌تواند روی قیمت اثر بگذارد و آن را بالا و پایین ببرد. مثلاً: ماکارونی	(۱) فقط یک تولید کننده یا فروشنده حضور دارند. (۲) خریداران مجبورند به سراغ فروشنده‌ی منحصربه‌فرد آن بروند. (۳) تلاش برای بهبود کیفیت ضرورتی ندارد. (۴) قیمت را پایین نمی‌آورند چون رقیبی ندارند. (۵) هر فروشنده در بازار مؤثر است و با تغییر در عرضه کالا می‌تواند قیمت کالا را بالا یا پایین ببرد. (۶) فروشنده جدید نمی‌تواند وارد شود چون قدرت رقابت با انحصارگر را ندارد. (۷) به دلایل طبیعی، اقتصادی، قانونی و حتی غیرقانونی، تعداد خریدار یا فروشنده به یک یا چند نفر محدود می‌شود. (۸) انحصارگر قیمت‌گذار است. مثلاً: شرکت توانیر به دلیل طبیعی و شرکت‌های خودرویی به دلیل قانونی	

ممکن است از طرف خریدار باشد		
رقابت در خرید		انحصار در خرید
(۱) چند خریدار با هم رقابت می کنند. (۲) رقابت بین خریداران به نفع فروشندگان است. مثلاً: کفش زنانه بزرگ پا که کم تولید می شود.		(۱) کالا با قیمتی که خریدار انحصارگر تعیین می کند به او فروخته می شود. (۲) در بازار کالای خاص فقط یک خریدار باشد. مانند: کالایی که دولت تنها خریدار آن ها است. مثلاً: محصولات نفتی.

۱- مزایده: فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه ها
 ۲- مناقصه: خریداران عمده کالا و خدمات مثل خریدهای دولتی

حراجی ها به دو صورت

فعالیت تکمیلی

الف) پرسش

- تولیدکنندگان و مصرف کنندگان هنگام افزایش قیمت یک کالای معین، چه رفتاری از خود نشان می دهند؟
- عوامل مؤثر بر تصمیم مصرف کنندگان را در خرید یک کالا نام ببرید.
- عوامل مؤثر بر تصمیم تولیدکنندگان را در عرضه هر کالا نام ببرید.
- بازار چیست و چه زمانی شکل می گیرد؟
- بازار در چه شرایطی دچار مازاد عرضه و در چه شرایطی دچار کمبود عرضه می شود؟
- هنگامی که بازار دچار کمبود عرضه است، چگونه می تواند به حالت تعادلی برسد؟
- بین بازار انحصاری و بازار رقابتی چه تفاوتی وجود دارد؟

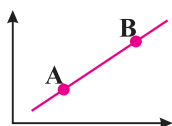
ب) کامل کردنی

- برای هر کالا می توان دو گروه و در نظر گرفت.
- تولید کنندگان با هدف به تولید کالا می پردازند و مصرف کنندگان برای کالاها را خریداری می کنند.
- نحوه ی تصمیم گیری و اقدام تولیدکنندگان و مصرف کنندگان و نیز واکنش آن ها نسبت به تغییرات وضعیت اقتصادی با عنوان شناخته می شود.
- عواملی چون قیمت کالا، درآمد، سلیقه فرد و قیمت سایر کالاها بر تصمیم مؤثر است.
- قیمت یک کالا و مقدار خرید آن به وسیله مصرف کنندگان، با هم رابطه دارند.
- با افزایش قیمت، مصرف کنندگان نیازشان را با خرید و برآورده می کنند.
- این که با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش یافته و در مقابل، با کاهش قیمت، مقدار تقاضا افزایش می یابد به معنی بودن منحنی تقاضا است.
- عواملی چون قیمت کالا، هزینه های تولید و پیش بینی تولیدکنندگان در مورد رونق یا رکود بازار بر تصمیم مؤثر است.
- با افزایش قیمت کالا میزان تولید و عرضه ی آن افزایش می یابد، زیرا افزایش قیمت به معنی کسب و مشوق تولید کننده برای افزایش میزان فعالیتش می باشد.
- این که با افزایش قیمت، مقدار عرضه ی کالا افزایش و با کاهش قیمت، مقدار عرضه کاهش می یابد نشان دهنده منحنی عرضه است.
- عامل ایجادکننده هماهنگی و تعادل بین تولید کنندگان و مصرف کنندگان کالا می باشد.

۱۲. در نقطه‌ای که نه تولیدکنندگان برای فروش مشکل دارند و نه خریداران به دلیل کمبود کالا به ناچار از خرید منصرف می‌گردند، نقطه‌ای می‌باشد.
۱۳. در قیمت بالا تراز سطح قیمت تعادلی با روبه‌رو هستیم در این حالت گروهی از تولیدکنندگان موفق به نمی‌شوند.
۱۴. در قیمت پایین‌تر از سطح قیمت تعادلی با روبه‌رو هستیم در این حالت گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به نمی‌شوند و حاضرند مبلغ بپردازند تا تولیدکنندگان رغبت به تولید پیدا کنند.
۱۵. اگر در بازار قیمت کالایی در حال افزایش باشد، می‌گوییم به دلیل وجود قیمت به سمت قیمت تعادلی پیش می‌رود.
۱۶. اگر در بازار قیمت کالایی در حال کاهش باشد، می‌گوییم به دلیل وجود قیمت به سمت قیمت تعادلی پیش می‌رود.

ب) صحیح و غلط

۱. نحوه‌ی تصمیم‌گیری و اقدام تولید کنندگان و مصرف کنندگان و نیز واکنش آن‌ها نسبت به تغییرات اقتصادی تعریف فعالیت اقتصادی است.
☐ صحیح ☐ غلط
۲. انتخاب ویژگی بازار رقابتی است.
☐ صحیح ☐ غلط
۳. در حالت انحصاری بهبود کیفیت محصول، پایین آوردن قیمت، جلب مشتری و سهم‌بری بیش‌تر از بازار مد نظر است.
☐ صحیح ☐ غلط
۴. قیمت کالا سبب ایجاد هماهنگی و تعادل بین رفتار اقتصادی مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان می‌گردد.
☐ صحیح ☐ غلط
۵. انحصار و رقابت دو نقطه مقابل هم در بازار هستند.
☐ صحیح ☐ غلط
۶. شیب منحنی عرضه از چپ به راست صعودی است.
☐ صحیح ☐ غلط
۷. رقابت بین خریداران به نفع فروشندگان است.
☐ صحیح ☐ غلط
۸. وقتی که در بازار قیمت از سطح قیمت تعادلی بالاتر باشد با کمبود عرضه روبه‌رو هستیم.
☐ صحیح ☐ غلط
۹. بالا رفتن قیمت باعث می‌شود از یک‌سو، تولیدکنندگان رغبت بیش‌تری به تولید نشان دهند و از طرفی مصرف‌کنندگان از مصرف خود بکاهند.
☐ صحیح ☐ غلط
۱۰. اگر قیمت کالایی در حال کاهش باشد می‌گوییم به دلیل وجود مازاد به سمت قیمت تعادلی پیش می‌رود.
☐ صحیح ☐ غلط
۱۱. در بازار انحصاری خریداران و فروشندگان نمی‌توانند بر قیمت و مقدار کالا تأثیر بگذارند.
☐ صحیح ☐ غلط
۱۲. اگر قیمت یک کالا کاهش یابد تقاضا معمولاً افزایش می‌یابد.
☐ صحیح ☐ غلط
۱۳. برای این‌که منحنی عرضه کلاً جابجا شود باید قیمت کالا پایین بیاید.
☐ صحیح ☐ غلط
۱۴. به‌طور کلی هرگاه در بازار قیمت تعادلی نباشد، عواملی آن را به سمت قیمت تعادلی می‌کشانند.
☐ صحیح ☐ غلط
۱۵. مهم‌ترین عامل در تغییر میزان تولید کالا توسط تولیدکنندگان قیمت کالا می‌باشد.
☐ صحیح ☐ غلط
۱۶. به دلیل تبلیغات تلویزیونی روی یک محصول خاص فروش تولید کالا افزایش یافته این در شکل مقابل با حرکت از نقطه‌ی A به B نشان داده شده است.
☐ صحیح ☐ غلط

۱۷. در تمام نقاط بالای قیمت تعادلی عرضه از تقاضا بیش تر است.

☐ صحیح ☐ غلط

۱۸. با انتقال منحنی عرضه به سمت راست، قیمت تعادلی افزایش می یابد.

☐ صحیح ☐ غلط

۱۹. با سفر حجاج به خانه ی خدا و عید قربان تقاضا برای گوشت مرغ زیاد می شود شکل مقابل با حرکت از A به B گویای این مطلب می باشد.

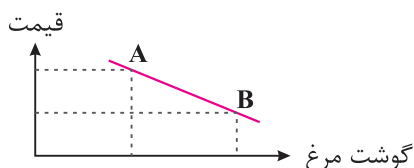
☐ صحیح ☐ غلط

۲۰. خرید گندم کشاورزان، نمونه ی بازار انحصار خرید است.

☐ صحیح ☐ غلط

۲۱. جدول مقابل نشان دهنده ی نمودار تقاضا است.

☐ صحیح ☐ غلط

تعداد	قیمت
۵۰	۱۰۰
۱۵۰	۲۰۰
۲۰۰	۳۰۰
۲۵۰	۴۰۰

پاسخ نامه

پرسش

- تولیدکنندگان هنگام افزایش قیمت یک کالای معین، عرضه ی آن کالا را افزایش داده و مصرف کنندگان میزان مصرف و خرید خود را کاهش می دهند.
- قیمت کالا، درآمد، سلیقه مصرف کننده و قیمت سایر کالاها.
- سطح قیمت آن کالا، هزینه های تولید (قیمت های عوامل تولید) و پیش بینی تولیدکنندگان در مورد رونق یا رکود بازار تأثیر می پذیرد.
- منظور ارتباط خریداران و فروشندگان آن کالا است و نه ضرورتاً مکان خاصی، مواجهه عرضه کننده و تقاضا کننده بازار را شکل می دهد.
- در قیمت های پایین تر از قیمت تعادلی، بازار دچار کمبود عرضه می گردد، زیرا به دلیل ارزان بودن کالا تقاضا برای آن زیاد است و تولیدکنندگان هم انگیزه ای برای تولید بیش تر ندارند. در قیمت های بالاتر از قیمت تعادلی، بازار دچار مازاد عرضه می گردد. به دلیل گران بودن کالا، تولیدکنندگان به خاطر کسب سود بیش تر به تولید بیش تری می پردازند در حالی که مصرف کنندگان به خاطر گران بودن به خرید و مصرف آن تمایلی ندارند.
- زمانی که قیمت یک کالا از سطح قیمت تعادلی پایین تر می آید، بازار دچار کمبود عرضه می گردد و گروهی از مصرف کنندگان موفق به خرید آن کالا نمی شوند و برای به دست آوردن آن، حاضرند مبلغ بیش تری بپردازند، در نتیجه، قیمت آن افزایش می یابد. در این حالت تولید کننده به تولید بیش تر رغبت پیدا می کند و تولید خود را افزایش می دهد و فاصله ی بین عرضه و تقاضای آن کالا کاهش می یابد تا به قیمت تعادلی برسد.
- در بازار رقابتی تعداد خریداران و فروشندگان زیاد است و هیچ کدام نمی توانند شرایط خود را به دیگران تحمیل کنند در حالی که در بازار انحصاری، خریداران یا فروشندگان ممکن است به یک یا چند نفر محدود باشند که انحصارگر می تواند شرایط خود را به دیگری تحمیل کند.

ب) کامل کردنی

- تولیدکننده - مصرف کننده
- به دست آوردن سود - رفع نیاز خود
- رفتار اقتصادی
- مصرف کنندگان
- معکوس
- کالاهای مشابه (که قیمت آن بالا نرفته) - صرفه جویی
- نزولی
- تولیدکنندگان
- سود بیش تر
- صعودی بودن

۱۱. قیمت کالا

۱۲. تعادل

۱۳. مازاد عرضه - فروش کالاهایشان

۱۴. کمبود عرضه - خرید کالای مورد نیازشان - بالاتری - بیش‌تری

۱۵. کمبود

۱۶. مازاد

پ) صحیح و غلط

۱. غلط تعریف رفتار اقتصادی است.

۲. صحیح

۳. غلط در حالت رقابت بهبود بخشی به کیفیت محصول، پایین آوردن قیمت، جلب مشتری و سهم‌بری بیش‌تر مد نظر است در حالت انحصار، انحصارگر مجبور نمی‌شود قیمت کالا را پایین بیاورد و یا تلاش برای بهبود کیفیت ضرورتی ندارد چون رقیبی در کار نیست.

۴. صحیح

۵. صحیح

۶. صحیح

۷. صحیح

۸. غلط با مازاد عرضه روبه‌رو هستیم زیرا قیمت بالاست، تولیدکنندگان به تولید بیش‌تر می‌پردازند و تولیدکنندگان برای محصولات خود خریدار پیدا نمی‌کنند و مصرف‌کنندگان تمایل به خرید کالای گران ندارند.

۹. صحیح

۱۰. صحیح

۱۱. غلط در بازار رقابتی خریداران و فروشندگان نمی‌توانند بر قیمت و مقدار کالا تأثیر بگذارند و در بازار انحصار فروش قیمت دست فروشنده و در انحصار خرید قیمت دست خریدار است.

۱۲. صحیح

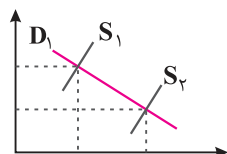
۱۳. غلط با تغییر قیمت کالا روی منحنی جابه‌جا می‌شویم اما با تغییر دیگر عوامل تأثیرگذار مثل قیمت کالاهای دیگر یا سلیقه یا درآمد منحنی جابه‌جا می‌شود.

۱۴. صحیح

۱۵. صحیح

۱۶. غلط با تغییر قیمت روی منحنی حرکت می‌کنیم اما با تغییر سایر عوامل مانند هزینه‌های تولید، پیش‌بینی تولیدکنندگان در مورد رونق یا رکود بازار کل منحنی جابه‌جا می‌شود.

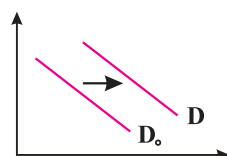
۱۷. صحیح

۱۸. غلط با انتقال منحنی عرضه به راست قیمت تعادلی کاهش می‌یابد.

۱۹. غلط

قیمت مرغ پایین نیامده که مقدار تقاضا روی منحنی کاهش یابد بلکه به دلیل بالا رفتن گوشت قرمز تقاضا برای گوشت مرغ زیاد شده پس باید کل منحنی جابه‌جا شود این‌جا کاهش تقاضا به دلیل قیمت کالاهای دیگر بوده و منحنی باید به سمت راست جابه‌جا شود.

۲۰. صحیح چون تنها خریدارش دولت است.

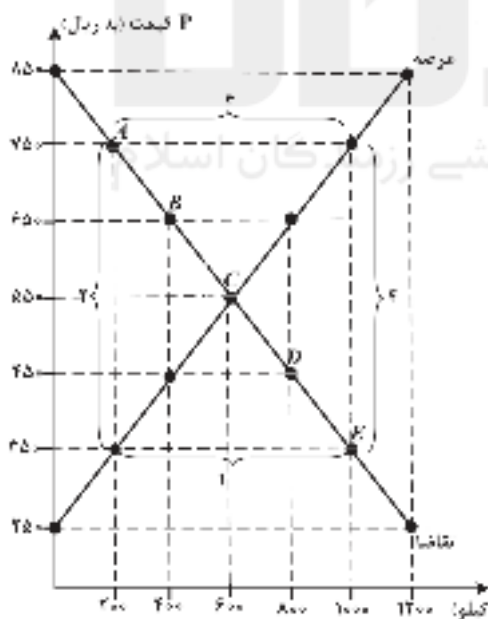
۲۱. غلط ملاحظه می‌شود با افزایش قیمت، مقدار زیاد شده پس این نشان‌دهنده عرضه است نه تقاضا.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

سراسری و آزاد ۹۴-۸۳

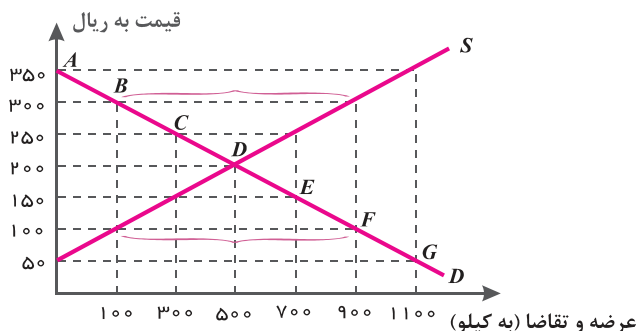
۱. در رابطه با معنا و مفهوم «صعودی بودن منحنی عرضه» کدام عبارت نادرست است؟
(سراسری ۸۴)
(۱) با افزایش قیمت، مقدار عرضه‌ی کالا افزایش می‌یابد.
(۲) رابطه‌ی قیمت و عرضه یک رابطه مستقیم است.
(۳) با کاهش قیمت، مقدار عرضه‌ی کالا نیز کاهش می‌یابد.
(۴) با کاهش قیمت کالایی، تقاضا برای آن نیز تقلیل می‌یابد.
۲. کدام مورد بیانگر «قیمت تعادلی و مقدار تعادلی» است؟
(سراسری ۸۴)
(۱) قیمت: ۱۵۰ - مقدار تقاضا: ۶۰ - مقدار عرضه: ۱۵۰
(۲) قیمت: ۲۰۰ - مقدار تقاضا: ۵۰ - مقدار عرضه: ۵۰
(۳) قیمت: ۲۵۰ - مقدار تقاضا: ۲۵۰ - مقدار عرضه: ۳۰۰
(۴) قیمت: ۳۰۰ - مقدار تقاضا: ۲۰۰ - مقدار عرضه: ۳۰۰
۳. هرگاه به دلیل کمبود «یعنی فزونی تقاضا بر عرضه» قیمت به سمت قیمت تعادلی پیش برود قیمت در بازار در چه وضعیتی است؟
(سراسری ۸۵)
(۱) در حال افزایش است.
(۲) در حال کاهش است.
(۳) در وضع «ثابت» است.
(۴) وضع بازار در حالت «تورم رکودی» است.
۴. عامل هماهنگی و ایجاد تعادل «در رفتار اقتصادی تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان» کدام است؟
(سراسری ۸۶)
(۱) ارزش و قیمت کالا
(۲) ارزان بودن کالا
(۳) فزونی عرضه بر تقاضا
(۴) فزونی تقاضا بر عرضه
۵. با توجه به جدول و نمودار زیر به ترتیب (از راست به چپ) «کمبود عرضه»، «نقطه تعادلی قیمت و مقدار» و «مازاد عرضه» کدام است؟
(سراسری ۸۷)

قیمت (هزار ریال)	مقدار تقاضا (هزار کیلو)	مقدار عرضه (هزار کیلو)
۳۵۰	۱۰۰۰	۲۰۰
۴۵۰	۸۰۰	۴۰۰
۵۵۰	۶۰۰	۶۰۰
۶۵۰	۴۰۰	۸۰۰
۷۵۰	۲۰۰	۱۰۰۰
۸۵۰	۰	۱۲۰۰

- (۱) ۳ - C - ۱
(۲) ۴ - B - ۲
(۳) ۱ - A - ۳
(۴) ۲ - D - ۴
۶. در کدام شرایط، اتفاق زیر رخ می‌دهد؟
(سراسری ۸۸)
«افزایش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن فاصله بین «عرضه و تقاضا» از بین برود و تعادل در بازار برقرار شود این سطح قیمت همان قیمت تعادلی است.»

- (۱) وقتی در بازار، قیمت از سطح «قیمت تعادلی» بالا برود و «مازاد عرضه» به وجود آید.
- (۲) هنگامی که در بازار «کمبود» اتفاق می‌افتد و قیمت از سطح «قیمت تعادلی» پایین‌تر باشد.
- (۳) زمانی که از یک سو «مصرف‌کنندگان» مقدار خرید خود را افزایش دهند و از سوی دیگر «تولیدکنندگان» از مقدار تولید خود بکاهند.
- (۴) موقعی که گروهی از «تولیدکنندگان» موفق نشوند کالایشان را بفروشند و حاضر شوند آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند.

۷. با توجه به نمودار مقابل به ترتیب (از راست به چپ):
 الف) «مازاد عرضه» و «کمبود عرضه» کدام است؟
 ب) «مازاد عرضه» و «کمبود عرضه» در کدام موقعیت از «نقطه‌ی تعادلی» قرار دارند؟
 ج) «نقطه‌ی تعادلی، قیمت و مقدار» کدام است؟
 د) منحنی «تقاضا - قیمت» و «عرضه - قیمت» به ترتیب کدام است و هر یک در کدام وضعیت است؟
 هـ) مقدار «قیمت تعادلی»، «تقاضای تعادلی» و «عرضه‌ی تعادلی» کدام است؟ (سراسری ۸۹)

- ۱) الف) ۹۰۰ و ۳۰۰ - ۱۰۰ و ۹۰۰ ب) مازاد عرضه زیر منحنی تقاضا و کمبود عرضه روی منحنی تقاضا ج) نقطه‌ی E
 د) S, D - صعودی و نزولی هـ) ۵۰۰، ۲۰۰ و ۵۰۰
 ۲) الف) ۹۰۰ و ۳۰۰ - ۹۰۰ و ۱۰۰ ب) مازاد عرضه زیر منحنی تقاضا و کمبود عرضه روی منحنی تقاضا ج) نقطه‌ی E
 د) S, D - صعودی و نزولی هـ) ۵۰۰، ۲۰۰ و ۵۰۰
 ۳) الف) ۳۰۰ و ۹۰۰ - ۱۰۰ و ۹۰۰ ب) مازاد عرضه بالای نقطه‌ی تعادلی و کمبود عرضه پایین نقطه‌ی تعادلی ج) نقطه‌ی D
 د) S, D - نزولی و صعودی هـ) ۵۰۰، ۲۰۰ و ۵۰۰
 ۱) الف) ۳۰۰ و ۹۰۰ - ۹۰۰ و ۱۰۰ ب) مازاد عرضه بالای نقطه‌ی تعادلی و کمبود عرضه پایین نقطه‌ی تعادلی ج) نقطه‌ی D
 د) S, D - نزولی و صعودی هـ) ۵۰۰، ۲۰۰ و ۵۰۰

۸. با توجه به جدول «تقاضا، عرضه، قیمت» ذیل، در کدام سطح قیمت و در کدام ردیف‌های جدول، بازار با «مازاد عرضه» روبه‌رو است؟ (زیرا به دلیل گران بودن کالا، تولیدکنندگان، که به دنبال سود بیش‌تر هستند به تولید می‌پردازند در حالی که «مصرف‌کنندگان» به خرید و مصرف این کالای گران به آن مقدار تمایل نشان نمی‌دهند). (سراسری ۹۰)

ردیف	قیمت (به ریال)	تقاضا (به کیلو)	عرضه (به کیلو)
۱	۱۰۰	۱۲۰۰	۰
۲	۱۵۰	۱۰۰۰	۲۰۰
۳	۲۰۰	۸۰۰	۴۰۰
۴	۲۵۰	۶۰۰	۶۰۰
۵	۳۰۰	۴۰۰	۸۰۰
۶	۳۵۰	۲۰۰	۱۰۰۰
۷	۴۰۰	۰	۱۲۰۰

- ۱) در سطح قیمت پایین‌تر از ۲۵۰ ریال - ردیف‌های ۱، ۲، ۳.
 ۲) در سطح قیمت بالاتر از ۲۵۰ ریال - ردیف‌های ۱، ۲، ۳.
 ۳) در سطح قیمت پایین‌تر از ۲۵۰ ریال - ردیف‌های ۵، ۶، ۷.
 ۴) در سطح قیمت بالاتر از ۲۵۰ ریال - ردیف‌های ۵، ۶، ۷.

۹. جدول زیر، نمودار «تقاضا، عرضه، قیمت» در یک جامعه‌ی فرضی است در این صورت، کدام ردیف جدول، بیانگر: (سراسری ۹۱)
 الف) «مازاد عرضه» است؟
 ب) «کمبود عرضه» است؟
 ج) برابری میان «تقاضا و عرضه» است و نام اصطلاح اقتصادی آن چیست؟

ردیف	قیمت (به ریال)	مقدار تقاضا (به کیلو)	مقدار عرضه (به کیلو)
۱	۱۰۰	۱۲۰۰	۰
۲	۱۵۰	۱۰۰۰	۲۰۰
۳	۲۰۰	۸۰۰	۴۰۰
۴	۲۵۰	۶۰۰	۶۰۰
۵	۳۰۰	۴۰۰	۸۰۰
۶	۳۵۰	۲۰۰	۱۰۰۰
۷	۴۰۰	۰	۱۲۰۰

- ۱) الف) ردیف ۳، ب) ردیف ۵، ج) ردیف ۴ - مقدار تعادلی
 ۲) الف) ردیف ۳، ب) ردیف ۵، ج) ردیف ۷ - قیمت تعادلی
 ۳) الف) ردیف ۵، ب) ردیف ۳، ج) ردیف ۴ - قیمت و مقدار تعادلی
 ۴) الف) ردیف ۵، ب) ردیف ۳، ج) ردیف ۷ - مقدار و قیمت تعادلی

۱۰. کدام حالت مربوط به «مازاد عرضه» در بازار نیست؟
 ۱) این اتفاق موقعی پدید می‌آید که در بازار، قیمت از سطح «قیمت تعادلی» پایین‌تر باشد.
 ۲) پس در این حالت، «قیمت» کاهش می‌یابد و فاصله بین «میزان عرضه و تقاضا» کم‌تر می‌شود.
 ۳) با پایین آمدن قیمت از یک سو «مصرف‌کنندگان» مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر «تولیدکنندگان» از مقدار تولید خود می‌کاهند.
 ۴) در چنین حالتی چون گروهی از «تولیدکنندگان» موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند.

۱۱. کدام «گزینه» بیانگر پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟
 الف) نحوه‌ی تصمیم‌گیری و اقدام «تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان» و نیز واکنش آنها نسبت به تغییرات «وضعیت اقتصادی» با عنوان «.....» شناخته می‌شود.

(ب) انگیزه‌ی «مصرف‌کنندگان» از خرید کالاها «.....» است.

(ج) تجربه نشان می‌دهد که با کاهش قیمت یک کالا:

(د) «قیمت یک کالا» و «میزان» تولید و عرضه‌ی آن از سوی «تولیدکنندگان» با هم:

(ه) در رابطه با «واقعیت» کدام عبارت نادرست است؟

(۱) الف) تجربه‌ی اقتصادی. (ب) ارضای روانی. (ج) میزان خرید آن «افزایش» ولی میزان مصرف آن «کاهش» می‌یابد. (د) رابطه‌ی «تنگاتنگ» دارند. (ه) «تولیدکنندگان» با هدف به دست آوردن «سود» به تولید کالا می‌پردازند و «مصرف‌کنندگان» نیز برای رفع «نیازهای خود» کالاها و خدمات را خریداری می‌نمایند.

(۲) الف) اندیشه‌ی اقتصادی. (ب) کسب سود. (ج) میزان خرید آن «کاهش» ولی میزان مصرف آن «افزایش» می‌یابد. (د) رابطه‌ی «متقابل» دارند. (ه) هر یک از کالاها و خدمات مورد نیاز مردم توسط تعدادی از «بنگاه‌های تولیدی» تولید می‌شود.

(۳) الف) هدف اقتصادی. (ب) احساس رضایت. (ج) میزان مصرف یا خرید آن از سوی «مصرف‌کنندگان» افزایش می‌یابد. (د) رابطه‌ی معکوس دارند. (ه) انسان برای رفع نیازهای خود ناگزیر از مصرف بعضی از «کالاها و خدمات» است.

(۴) الف) رفتار اقتصادی. (ب) رفع نیاز. (ج) میزان مصرف یا خرید آن از سوی «مصرف‌کنندگان» افزایش می‌یابد. (د) رابطه‌ی «مستقیم» دارند. (ه) اگر در بازار، قیمت کالایی در حال «افزایش» باشد می‌گوییم به دلیل «کمبود» یعنی «فزونی عرضه بر تقاضا» قیمت به سمت «قیمت تعادلی» پیش می‌رود.

۱۲. در جدول عرضه و تقاضای نوعی کالا، قیمت تعادلی برابر ۹۰ واحد پولی و مقدار تقاضا با این قیمت برابر ۱۰۰ واحد بوده است، از فروشنده در صورت عرضه‌ی «کدام مقدار» می‌توان انتظار کاهش قیمت را داشت؟ (آزار ۸۳)

(۱) ۸۰ (۲) ۹۰ (۳) ۱۰۰ (۴) ۱۱۰

۱۳. تصمیم تولیدکنندگان در خصوص میزان تولید نوعی کالا از کدام مورد مربوط به مصرف‌کنندگان تأثیر می‌پذیرد؟ (آزار ۸۳)

(۱) درآمد (۲) سلیقه (۳) انتظارات (۴) هر سه مورد

۱۴. یکی از پیامدهای «بازار محصولی با تعداد تولید کنندگان هر چه زیاده‌تر» چیست؟ (آزار ۸۴)

(۱) پایین آمدن نسبی قیمت (۲) متضرر شدن مصرف‌کنندگان (۳) پایین آمدن کیفیت محصول (۴) ایجاد اتحاد بین تولیدکنندگان

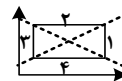
۱۵. کدام عکس‌العمل، وضعیت مازاد عرضه‌ی نوعی کالا را به سمت قیمت تعادلی آن پیش می‌برد؟ (آزار ۸۵)

(۱) کاهش قیمت (۲) افزایش مقدار تولید (۳) افزایش قیمت (۴) کاهش مقدار خرید

۱۶. در «چه حالتی» در بازار یک نوع کالا، تولید کنندگان جدیدی نیز وارد میدان فعالیت آن می‌شوند؟ (آزار ۸۶)

(۱) رقابت (۲) کمبود عرضه (۳) انحصار (۴) مازاد عرضه

۱۷. کمبود عرضه در «چه قسمتی» از نشان داده می‌شود؟ (آزار ۸۷)

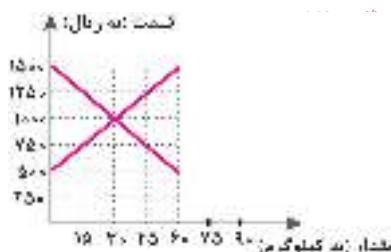

(۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۱

۱۸. کاهش تعداد تولیدکنندگان در یک بازار مشخص؛ ممکن است موجب افزایش کدام یک از موارد گردد؟ (آزار ۸۸)

(۱) منافع خریداران (۲) بهبود کیفیت محصول (۳) اتحاد بین فروشندگان (۴) رقابت

۱۹. با توجه به نمودار (مربوط به عرضه و تقاضای یک نوع کالا)؛ در قیمت ۱۲۵۰ ریال، مازاد عرضه «چند کیلوگرم» است؟

(۱) ۱۵

(۲) ۶۰

(۳) ۴۵

(۴) ۳۰

۲۰. کدام یک از رفتارهای اقتصادی، مانع کاهش فاصله بین منحنی‌های عرضه و تقاضا در سطح قیمت پایین‌تر از نقطه‌ی تعادل می‌گردد؟ (آزار ۹۰)

(۱) افزایش مقدار تولید (۲) کاهش قیمت (۳) کاهش مصرف (۴) افزایش قیمت

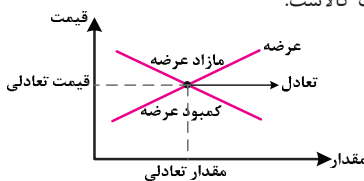
۲۱. تفاوت بین بازار رقابتی و بازار انحصاری برای یک کالای خاص، از کدام عامل ناشی می‌شود؟ (آزار ۹۱)

(۱) قیمت کالا (۲) هزینه‌های تولید (۳) کیفیت محصول (۴) تعداد خریداران و فروشندگان

پاسخ نامه

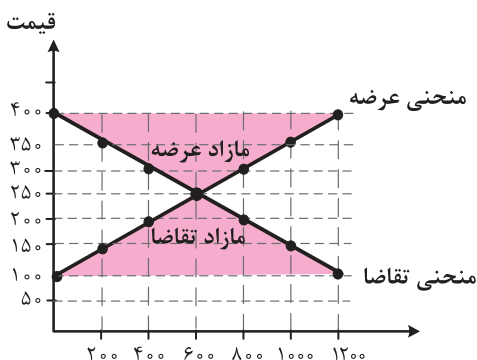
۱. گزینه‌ی ۴
 ۲. گزینه‌ی ۲
 ۳. گزینه‌ی ۱
 ۴. گزینه‌ی ۱
 ۵. گزینه‌ی ۱
- این‌که با افزایش قیمت، مقدار عرضه افزایش یافته و بین مقدار عرضه و قیمت رابطه‌ی مستقیم برقرار است که صحیح می‌باشد. جایی که مقدار تقاضا و مقدار عرضه برابر است مقدار تعادلی و قیمت تعادلی است. فزونی تقاضا بر عرضه یعنی زیر قیمت تعادلی و در این حالت فشار برای افزایش قیمت (کاهش تقاضا و افزایش عرضه) و رسیدن به تعادل می‌باشد.
- عامل ایجادکننده‌ی تعادل در رفتار اقتصادی تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان قیمت کالا است.
- از روی جدول جایی که عرضه و تقاضا برابر است یعنی مقدار ۶۰۰ و قیمت ۵۵۰، یعنی نقطه‌ی C نقطه تعادل است. در تمام نقاط زیر نقطه تعادل با «کمبود عرضه» و در تمام نقاط بالای نقطه تعادل با «مازاد عرضه» روبه‌رو هستیم.

۶. گزینه‌ی ۲
 ۷. گزینه‌ی ۳
- وقتی کمبود عرضه داشته باشیم قیمت بالا می‌رود مصرف‌کننده از مصرف خود می‌کاهد، تولیدکننده نیز با بالا رفتن قیمت به تولید خود می‌افزاید تا به تعادل برسیم.

۸. گزینه‌ی ۴
- الف) در قیمت ۳۰۰ عرضه ۹۰۰ ← مازاد عرضه
در قیمت ۱۰۰ تقاضا ۹۰۰ ← کمبود عرضه
- ب) در بالای نقطه تعادل با مازاد عرضه روبه‌رو هستیم یعنی عرضه از تقاضا بیش‌تر است. در پایین نقطه تعادل با کمبود عرضه روبه‌رو هستیم یعنی تقاضا از عرضه بیش‌تر است. محل تقاطع عرضه و تقاضا یعنی نقطه‌ی D نقطه تعادل است. د) تقاضا نزولی و عرضه صعودی است قیمت تعادلی ۲۰۰ مقدار تعادلی که عرضه و تقاضا برابر است ۵۰۰ می‌باشد.

۹. گزینه‌ی ۳
- پس کمبود عرضه ۱۲۰۰ کیلو است و مازاد تقاضا نسبت به عرضه ۱۲۰۰ کیلو بود.
- ۲) در قیمت ۱۵۰ ریال مقدار تقاضا ۱۰۰۰ کیلو اما مقدار عرضه ۲۰۰ کیلو بود که ۸۰۰ کیلو کمبود عرضه وجود دارد و حدود ۸۰۰ کیلو مازاد و تقاضا نسبت به عرضه وجود دارد.
- ۳) در قیمت ۲۰۰ ریال مقدار تقاضا ۸۰۰ کیلو اما مقدار عرضه ۴۰۰ کیلو گرم بود که ۴۰۰ کیلو کمبود عرضه وجود دارد و ۴۰۰ کیلو مازاد تقاضا نسبت به عرضه وجود دارد.
- ۴) در قیمت ۲۵۰ ریال مقدار تقاضا ۶۰۰ کیلو بود مقدار عرضه هم ۶۰۰ کیلو پس هیچ‌گونه کمبود در عرضه و تقاضا وجود ندارد.
- ۵) اما در قیمت ۳۰۰ ریال مقدار تقاضا ۴۰۰ کیلو بود که تولیدکنندگان یا عرضه‌کنندگان حدود ۸۰۰ کیلو عرضه کرده‌اند پس ما حدود ۴۰۰ کیلو مازاد عرضه نسبت به تقاضا داریم.
- ۶) در قیمت ۳۵۰ ریال مقدار تقاضا ۲۰۰ کیلو بود که عرضه‌کنندگان ۱۰۰۰ کیلو به بازار عرضه کردند پس حدود ۸۰۰ کیلو گرم مازاد عرضه نسبت به تقاضا داریم.
- ۷) در قیمت ۴۰۰ ریال مقدار تقاضا صفر بوده است اما مقداری که تولیدکنندگان عرضه کرده‌اند ۱۲۰۰ کیلو بوده است پس ما ۱۲۰۰ کیلو مازاد عرضه نسبت به تقاضا داریم.
- در سطح قیمت بالاتر از ۲۵۰ ریال یعنی ردیف ۵ و ۶ و ۷ در قسمت‌های ۳۰۰، ۳۵۰ و ۴۰۰ ما مازاد عرضه نسبت به تقاضا روبه‌رو هستیم.

۹. گزینه‌ی ۳
- الف) مازاد عرضه ردیف‌های ۵ و ۶ و ۷
ب) کمبود عرضه؛ ردیف‌های ۱ و ۲ و ۳
ج) برابری میان عرضه و تقاضا در ردیف چهار است و در آن قیمت، قیمت تعادلی است و مقدار، مقدار تعادلی است.

۱۰. گزینه‌ی ۱ وقتی در بازار قیمت از سطح قیمت تعادلی بالاتر برود، مازاد عرضه به وجود می‌آید، بدین ترتیب چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند؛ در نتیجه قیمت پایین می‌آید.

با پایین آمدن قیمت، از یک سو مصرف‌کنندگان مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر تولیدکنندگان از مقدار تولید می‌کاهند؛ پس در حالت وجود مازاد عرضه، قیمت کاهش می‌یابد و فاصله‌ی بین میزان عرضه و تقاضا کمتر می‌شود. این کاهش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن، فاصله بین عرضه و تقاضا از بین برود و در بازار تعادل برقرار شود.

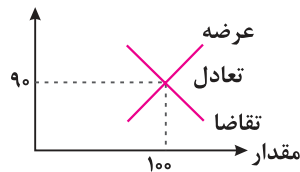
۱۱. گزینه‌ی ۴ الف) نحوه‌ی تصمیم‌گیری و اقدام تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان و نیز واکنش آن‌ها نسبت به تغییرات وضعیت اقتصادی با عنوان «رفتار اقتصادی» شناخته می‌شود.

ب) انگیزه‌ی مصرف‌کنندگان از خرید کالاها، رفع نیاز است.

ج) با کاهش قیمت یک کالا، میزان مصرف یا خرید آن از سوی مصرف‌کنندگان افزایش می‌یابد.

د) قیمت یک کالا با میزان تولید و عرضه‌ی آن از سوی تولیدکنندگان رابطه‌ی مستقیم دارند.

ه) در حالت کمبود (فرونی تقاضا بر عرضه) قیمت بالا می‌رود و فاصله‌ی بین عرضه و تقاضا کاهش می‌یابد.

۱۲. گزینه‌ی ۴ در قیمت تعادلی مقدار عرضه و تقاضا برابر است یعنی ۱۰۰ واحد مقدار تعادلی است انتظار کاهش قیمت را وقتی داریم که با مازاد عرضه روبه‌رو باشیم یعنی عرضه از ۱۰۰ افزایش یابد که گزینه‌ی (۴) تنها گزینه‌ای است که مقدار عرضه در آن افزایش یافته است.

۱۳. گزینه‌ی ۳ تصمیم تولیدکنندگان در خصوص میزان تولید نوعی کالا از قیمت کالا، هزینه‌های تولید و رونق یا رکود بازار متأثر می‌شود.

۱۴. گزینه‌ی ۱ زیرا هر چه تعداد تولیدکنندگان بیشتر باشد، کم‌تر می‌توانند تبانی کنند (متحد شوند) و انتظار پایین آمدن قیمت بیشتر است.

۱۵. گزینه‌ی ۱ در هنگام مازاد عرضه عکس‌العمل کاهش قیمت می‌باشد در نتیجه هم عرضه کاهش یابد و هم تقاضا به دلیل کاهش قیمت افزایش می‌یابد تا به تعادل برسیم.

۱۶. گزینه‌ی ۱ در وضعیت بازار رقابتی ورود در میدان فعالیت راحت است.

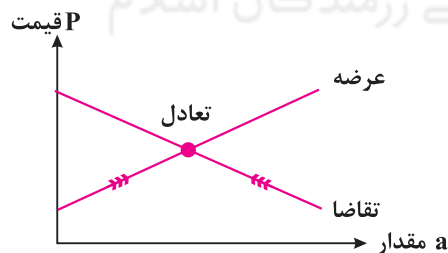
۱۷. گزینه‌ی ۱ کمبود عرضه زیر نقطه تعادل داریم. (مانند سؤال سراسری ۸۷)

۱۸. گزینه‌ی ۳ کاهش تعداد تولیدکنندگان باعث اتحاد بین فروشندگان خواهد شد و این امر باعث می‌شود که سود بیش‌تری ببرند.

۱۹. گزینه‌ی ۴ ۳۰ کیلوگرم مازاد عرضه داریم $۳۰ = ۴۵ - ۱۵$ ، ۱۰۰۰ ، $\frac{۲}{۳}$ در قیمت ۱۲۵۰ ریال

۲۰. گزینه‌ی ۲ در قیمت پایین‌تر از نقطه‌ی تعادل، قیمت‌ها کاهش می‌یابد و علت آن هم فرونی تقاضا بر عرضه است که مانع کاهش فاصله‌ی عرضه و تقاضا شده است. برای مثال جدول فرضی کتاب را در نظر بگیرید.

قیمت‌ها	مقدار تقاضا	مقدار عرضه
۱۰۰	۱۲۰۰	۰
۱۵۰	۱۰۰۰	۲۰۰
۲۰۰	۸۰۰	۴۰۰
۲۵۰	۶۰۰	۶۰۰
۳۰۰	۴۰۰	۸۰۰
۳۵۰	۲۰۰	۱۰۰۰
۴۰۰	۰	۱۲۰۰

در سطح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی تمام کالاهای تولید شده توسط تقاضاکننده خریداری می‌شود و به دلیل پایین بودن قیمت انگیزه تقاضاکننده بیش‌تر و انگیزه تولیدکننده کم‌تر است پس با مازاد تقاضا روبه‌رو هستیم. هر چه قیمت پایین‌تر بیاید با فاصله عرضه و تقاضا یعنی تولید کم‌تر و تقاضای بیش‌تر روبه‌رو خواهیم شد. پس مانع کاهش فاصله، کاهش قیمت است. با افزایش قیمت، فاصله کم‌تر می‌شود تا به نقطه تعادلی برسیم.

۲۱. گزینه‌ی ۴ تفاوت بین بازار رقابتی و انحصاری برای یک کالای خاص در تعداد خریداران و فروشندگان است. رقابت و انحصار دو نقطه‌ی مقابل یکدیگرند. در وضعیت رقابت، خریداران قدرت انتخاب دارند و می‌توانند به سراغ هر یک از فروشندگان بروند اما در وضعیت انحصار مجبورند به سراغ انحصارگر بروند، زیرا امکان دیگری برایشان وجود ندارد.

امام علی (ع):

الْعِلْمُ قَاتِلُ الْجَهْلِ؛

دانش، نابود کننده نادانی است